

SKOTTERUD SENTRUM - GRØNT SCENARIO

Mulighetsstudie for klimavennlig og attraktivt
lokalsentrum på Skotterud

Tittel	Skotterud - Grønt scenario Mulighetsstudie for klimavennlig og attraktivt lokalsamfunn på Skotterud
Oppdragsgiver	Eidskog kommune Teknikk, plan og næring Rådhusvegen 11 2230 Skotterud eidskog.kommune.no
Konsulent	COurban design collective IVS Bispeengen 20B 2000 Frederiksberg Danmark courban.co
Dato	10.04.2021
Antall sider	79
Sammendrag	På oppdrag fra Eidskog kommune, har COurban gjennom høsten og vinteren 2020/2021 jobbet med å utarbeide et bredt kunnskapsgrunnlag som skal ligge til grunn for en ny sentrumsplan for Skotterud. Basert på en grundig fysisk og sosiokulturell stedsanalyse av de lokale forholdene på Skotterud, medvirkning med lokale aktører og en omfattende gjennomgang av forskningslitteratur, har det blitt utarbeidet et kunnskapsgrunnlag bestående av fire dokument. Under følger en kort oversikt og oppsummering av de fire dokumentene som utgjør det samlede kunnskapsgrunnlaget: Mulighetsstudie - her presenteres prosjektets overordnede prosess og resultater. I de innledende kapitlene gjøres det rede for resultatene fra den fysiske og sosiokulturelle stedsanalysen samt medvirkning. Deretter følger en samlet presentasjon av de tiltak og muligheter vi har utarbeidet basert på stedsanalysen og innsikt fra forskningslitteraturen. Fagnotat - her legges forskningen og det overordnede tankegodset bak mulighetsstudiet og de identifiserte tiltakene frem. Dokumentet skal bidra til å gi innsikt i viktige erfaringer og overveielser som bør tenkes inn når ulike tiltak skal realiseres. Masterplan - viser en samlet oversikt over alle de foreslåtte tiltakene og hvordan disse kan implementeres i sentrum av Skotterud. Handlingsplan - her presenteres en foreslått handlingsplan for når og hvordan ulike tiltak kan iverksettes. Dokumentet skal gi en enkel og samlet oversikt over de ulike tiltakene, samt hvem som bør involveres i deres realisering.

Bakgrunn

Eidskog kommune har mottatt tilskudd fra Miljødirektoratet til utarbeidelse av et mulighetsstudie og fagnotat for å fremme et klimavennlig sentrumsutvikling på Skotterud, gjennom blant annet endret arealbruk og økt andel klimavennlige reiser. Prosjektet har fått navnet "Skotterud sentrum - grønt scenario".

I kommuneplanens samfunnsdel (2014) er klima og miljø blant de prioriterte områdene for ønsket utvikling. Der står det blant annet at kommunen ønsker å legge til rette for bedret kollektivtilbud, stimulere til redusert bruk av privatbil, samt lokalisere næringsområder med "rett virksomhet på rett sted" for å ha miljøvennlige bo-, transport- og arbeidsforhold. Kommunen ønsker også å arbeide for at innbyggere, næringsliv og organisasjoner reduserer energiforbruket og bruker fornybarenergi.

Resultatet av mulighetsstudiet og fagnotatet skal brukes til øvrig areal- og samfunnsplanlegging, ved å legge strategier og føringer for planarbeidet og områdeplaner for sentrum. Dette gjelder spesielt en ny sentrumsplan Eidskog kommune har ønske om å lage. I dag eksisterer det planer over sentrum som er både 20 og 30 år gamle.

Avgrensningen av sentrumsområdet i mulighetsstudiet er ikke direkte angitt. Tanken er at arbeidet skal bygge videre på sentrumsutviklingsprosjektet påstartet i 2017, med tilhørende handlingsplan. For å sikre at tiltakene og forslagene i mulighetsstudiet er tilpasset den lokale konteksten på Skotterud, ble det løpende gjennomført orientering- og innspillsmøter med kommunens ansatte.

Eidskog kommune
Teknikk, plan og næring

Michela Nota
Landskapsarkitekt

Lars Haugen Grenaker
Urban designer

Katja Engel Zepernick
Arkitekt

Anne-Sofie Helmersen
Landskapsarkitekt

Hilde Finess Evensmo
Samfunnsgeograf

Innhold

PROSESS

Prosess og metode	8
Fysisk og sosiokulturell analyse	10

ANALYSE

Eidskog i tall	15
Historiske Skotterud	17
Stedsbruk og møteplasser	19
Stedskvaliteter og stedsidentitet	24
Mobilitet og fremkommelighet	26
Bygg og boligutvikling	36
Blå-grønn faktor	40
Klimaforbruk og klimavennlig atferd	42

MASTERPLAN MED TILTAK

Visjon	46
Masterplan alternativ 1	48
Masterplan alternativ 2	50
Grønn mobilitet	52
Sentrum som sted	56
Fortetting med kvalitet	60
Fra grått til grønt	64
Aktiviteter for alle	68

VEDLEGG

I Masterplan - Alternativ 1 1:1000	
II Masterplan - Alternativ 1 1:2000	
III Masterplan - Alternativ 2 1:1000	
IV Masterplan - Alternativ 2 1:2000	
V Arbeidsverksted oppsummering	
VI Arbeidsverksted kommentarer	

* Gå direkte til siden ved å trykke på sidetallet.

Prosess

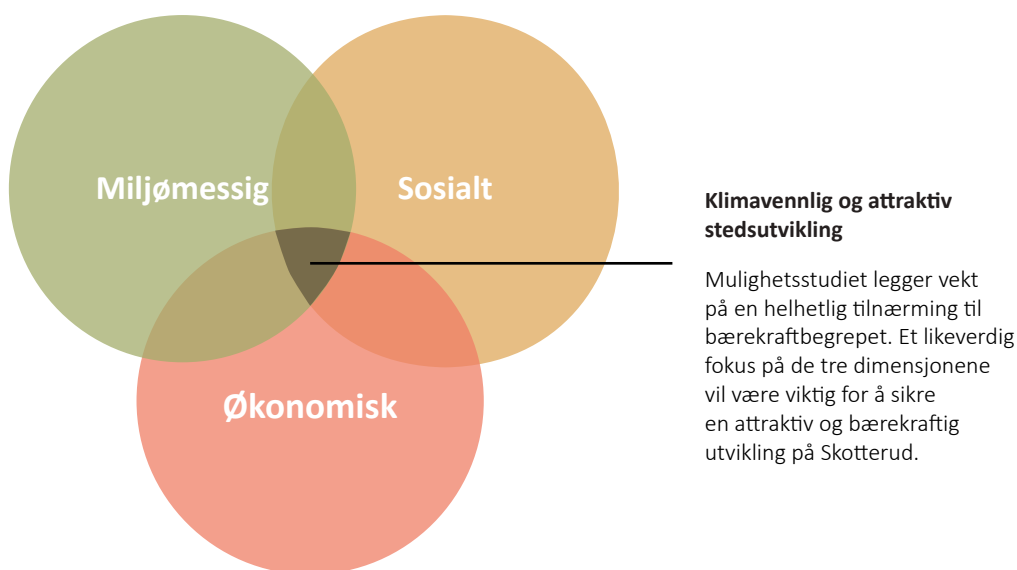
Prosess og metode

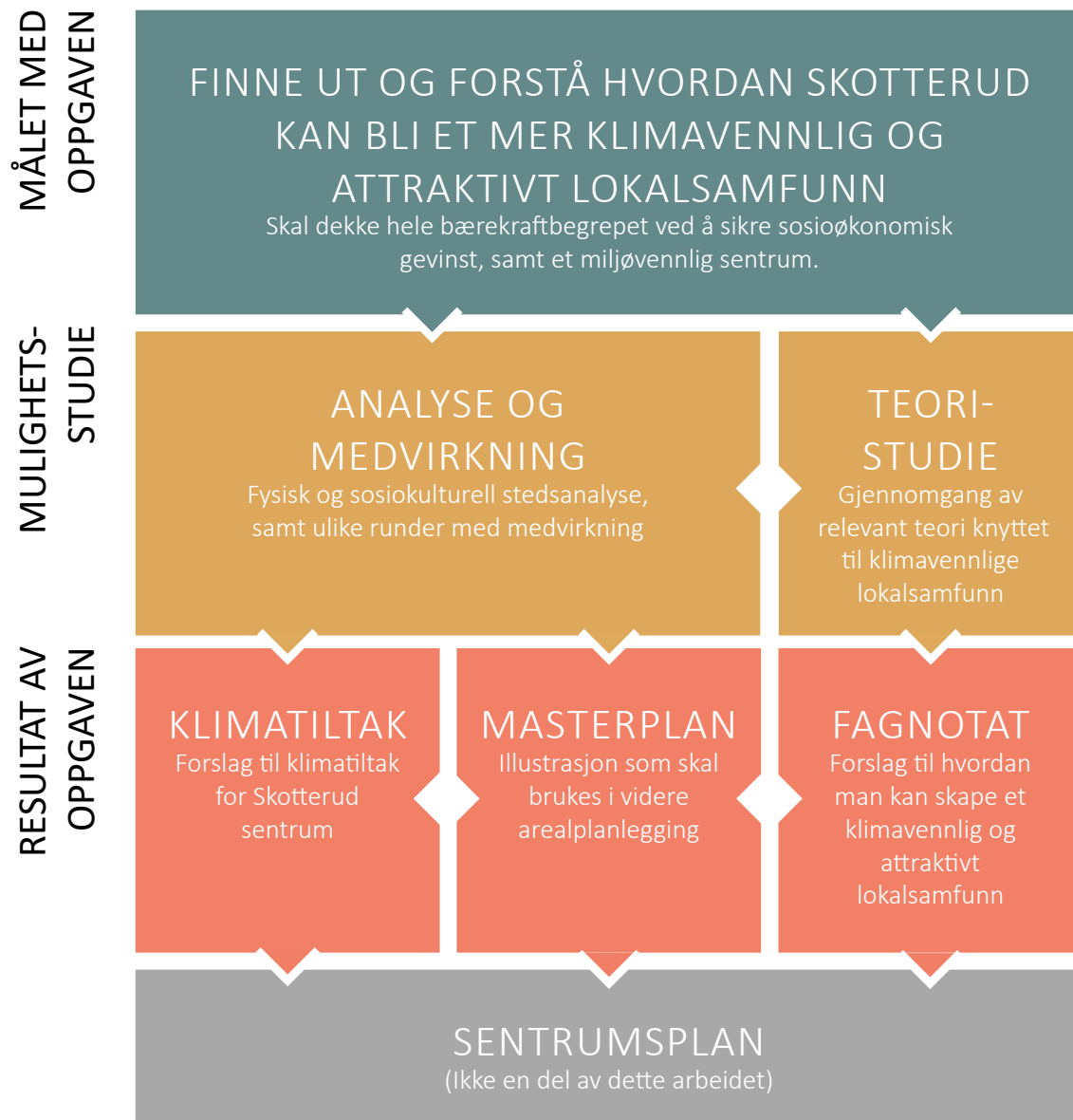
PROSESS

Mulighetsstudiet er en viktig del av prosessen med å utarbeide ny sentrumsplan for Skotterud. Med utgangspunkt i det gode arbeidet som allerede er gjennomført i forbindelse med prosjektet «Eidskog 4.0», har det blitt gjennomført en fysisk og sosiokulturell stedsanalyse for å belyse hvilke muligheter som finnes for en klimavennlig og attraktiv sentrumsutvikling på Skotterud. Forslagene som presenteres i mulighetsstudiet er blitt til gjennom innspill fra innbyggerne og tett dialog med kommunen. Målet med mulighetsstudiet har ikke vært å utarbeide en ferdig plan for sentrum, men å danne grunnlag for videre prosess og beslutningstaking hos kommunen.

GJENNOMFØRING I EN TID MED COVID-19

I arbeidet med mulighetsstudiet har vi som alle andre vært nødt til å tilpasse og forholde oss til en hverdag der ingenting er som det pleier. Pandemien har ført til at mange av prosessenesom normalt ville blitt gjennomført ved fysisk tilstedeværelse på Skotterud, har blitt gjennomført via digitale verktøy og hjelpemidler. I tillegg har pandemien satt begrensninger med tanke på å kunne samle mennesker til felles dialog og idémyldring rundt den fremtidige utviklingen av Skotterud sentrum. Medvirkningsprosessen har dermed blitt gjennomført ved bruk av metoder som ikke krever at mange mennesker samles.

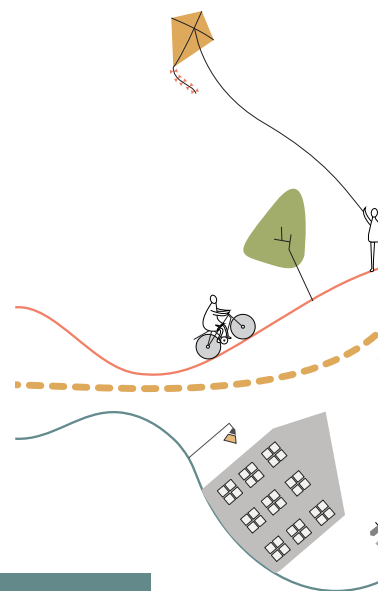
Oversikt over prosjektets
prosess og metode

Fysisk og sosiokulturell analyse

For å kunne identifisere muligheter og utfordringer har det vært viktig å forstå hvordan landskap, bygg og fysiske element danner ramme for hverdagslivet som leves på Skotterud. Videre har det også vært viktig å forstå folks opplevelse, bruk og relasjon til sentrum. Det ble derfor gjennomført både en fysisk og en sosiokulturell stedsanalyse som sammen med medvirkning har utgjort et viktig kunnskapsgrunnlag for utformingen av stedstilpassede tiltak. Det overordnede målet er at tiltakene som presenteres i mulighetsstudiet skal bidra til at Skotterud utvikles til et attraktivt, trygt, robust og bærekraftig kommunesentrum.

SOSIOKULTURELL ANALYSE

FYSISK ANALYSE

SOSIOKULTURELL STEDSANALYSE PÅ SKOTTERUD

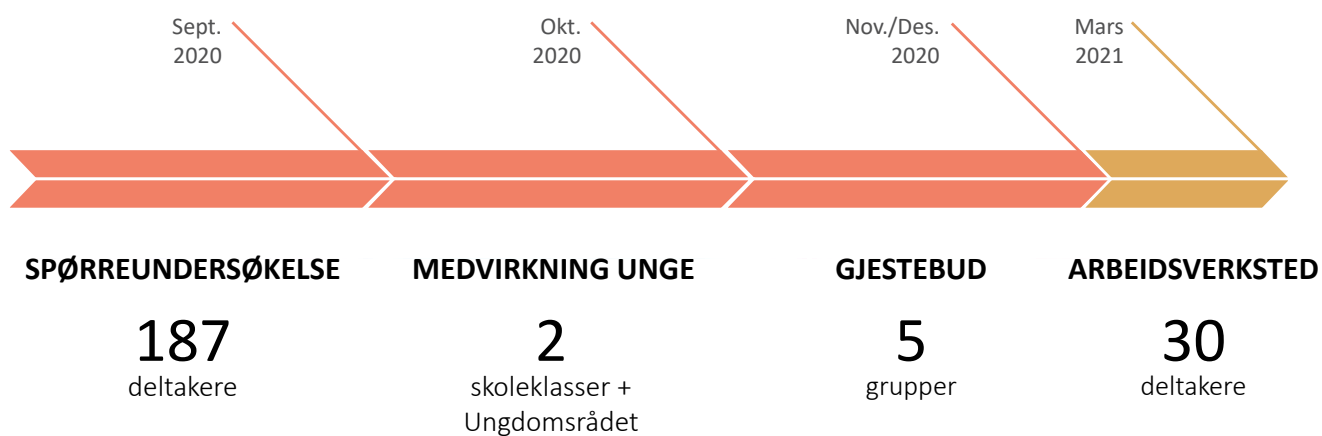
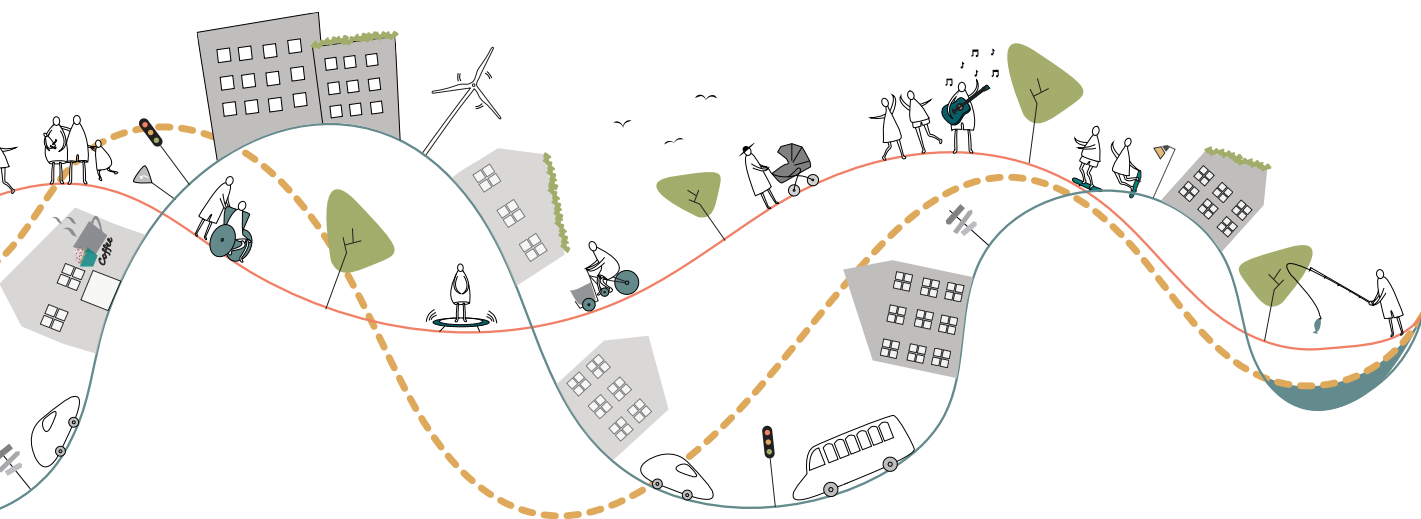
Sosiokulturelle stedsanalyser skal bidra til å avdekke viktige sosiale og kulturelle forhold som påvirker hvordan et sted oppleves og brukes.

Her vektlegges økt innsikt i et steds identitet, bruk og brukere. I tillegg vektlegges faktorer som tilhørighet, stolthet og eierskap til et sted. I mulighetsstudiet har den sosiokulturelle stedsanalysen primært blitt gjennomført i form av medvirkningsprosesser med lokalsamfunnet.

Medvirkningsprosessen har bestått av en digital undersøkelse, rebusløype med ungdom, gjestebud og analyse av oppslag i sosiale medier. I tillegg er det gjennomført workshop med politikere, ansatte i kommunen, ungdommer og andre interessegrupper.

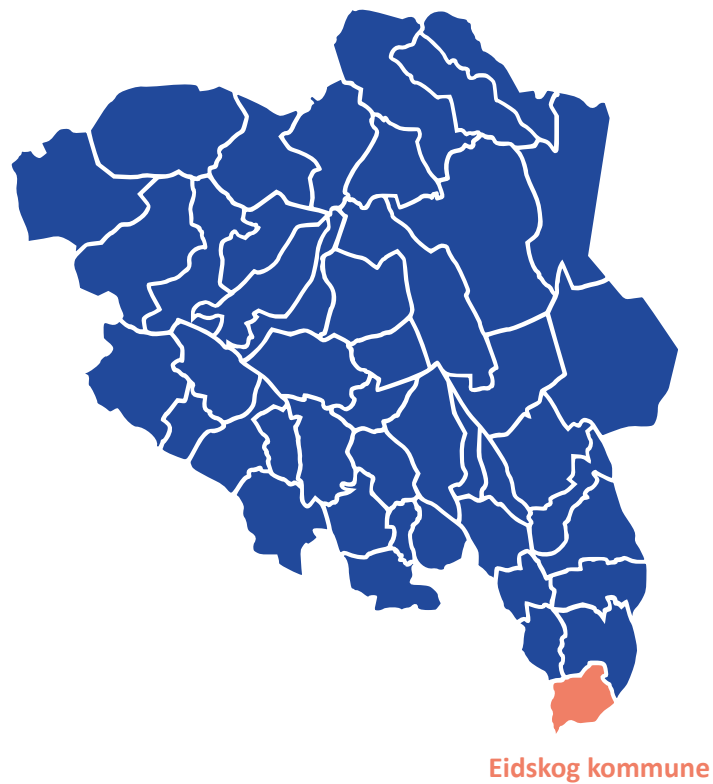
FYSISK STEDSANALYSE PÅ SKOTTERUD

Fysiske stedsanalyser omfatter systematiske registreringer og kartlegginger av landskap, bebyggelse og andre fysiske element som finnes på et sted. Målet er å få en oversikt over eksisterende funksjonelle og estetiske kvaliteter, samt identifisere muligheter og forbedringspotensial. På Skotterud er det blitt gjennomført en omfattende kartlegging av bebyggelse, veier, parkeringsareal, fysiske kvaliteter og offentlige rom.

Oversikt over medvirkningsprosess og antall deltakere.

Analyse

Analysedelen er en kombinasjon av registreringer, sosiokulturell stedsanalyse og fysisk analyse. Her blir det presentert ulike tema som er en oppsummering av analysene. Det vil med andre ord si at noe av analysen er utelatt, men at de viktigste punktene er tatt med for å lage en forståelig presentasjon.

Basert på den sosiokulturelle og fysiske stedsanalysen, kan vi danne oss et godt bilde av de eksisterende forholdene på Skotterud. Analysene gjør det mulig å få grundig innsikt i bruk, funksjoner, opplevelser og behov. Samlet sett utgjør de to analysene et kunnskapsgrunnlag for å identifisere muligheter og tiltak for sentrum. Her legger vi frem noen av de viktigste funnene fra analysene og begrunner noen av de konklusjoner vi har trukket underveis.

Sammen med en historisk gjennomgang av Skotteruds utvikling og statistikk som beskriver dagens situasjon, presenteres her resultatene fra den fysiske og sosiokulturelle stedsanalysen. Resultatene fra analysen er samlet under de fire hovedtemaene:

- Stedsbruk og møteplasser
- Stedskvaliteter og stedsidentitet
- Mobilitet og fremkommelighet
- Bygg og boligutvikling

Eidskog i tall

Statistisk sentralbyrå (SSB) fører grundig statistikk om tilstanden i norske kommuner. Det er derimot vanskeligere å finne oppdaterte tall på grende- og tettstedsnivå. Nøkkeltall fra Eidskog kan likevel gi et visst innblikk i forholdene på Skotterud og gi oss viktig informasjon om menneskene som bor i og rundt kommunesenteret.

DEMOGRAFI

Det bor i dag 6126 personer i Eidskog kommune (SSB). Prognoser viser at man forventer at befolkningstallet vil falle med 54 personer fram mot 2030, for så å øke igjen til 6175 personer i 2050 (SSB). Disse prognosene indikerer at kommunen er forventet å ha et relativt stabilt befolkningstall over de neste 30 årene. Tall fra SSB avslører også at Eidskog kommune har en relativt stor andel innbyggere i aldersgruppen 50+. Sett i lys av den lave befolkningsveksten i kommunen, samt en nasjonal økning i forventet levealder, kan man anta at Eidskog i årene som kommer vil ha en aldrende befolkning, der mange vil stå utenfor arbeidsmarkedet. Å fastholde og tiltrekke flere unge kan dermed bli en viktig strategi for kommunen. Når det gjelder innvandring, er det først og fremst mange svensker som har valgt å bosette seg i kommunen. Dette er en klar refleksjon av den geografiske nærheten til Sverige. Utover svensker, er kommunen også hjem for folk med røtter i Litauen, Tyskland, Polen, Eritrea, Somalia, Filippinene, Irak og Vietnam.

BOSETTINGSMØNSTRE

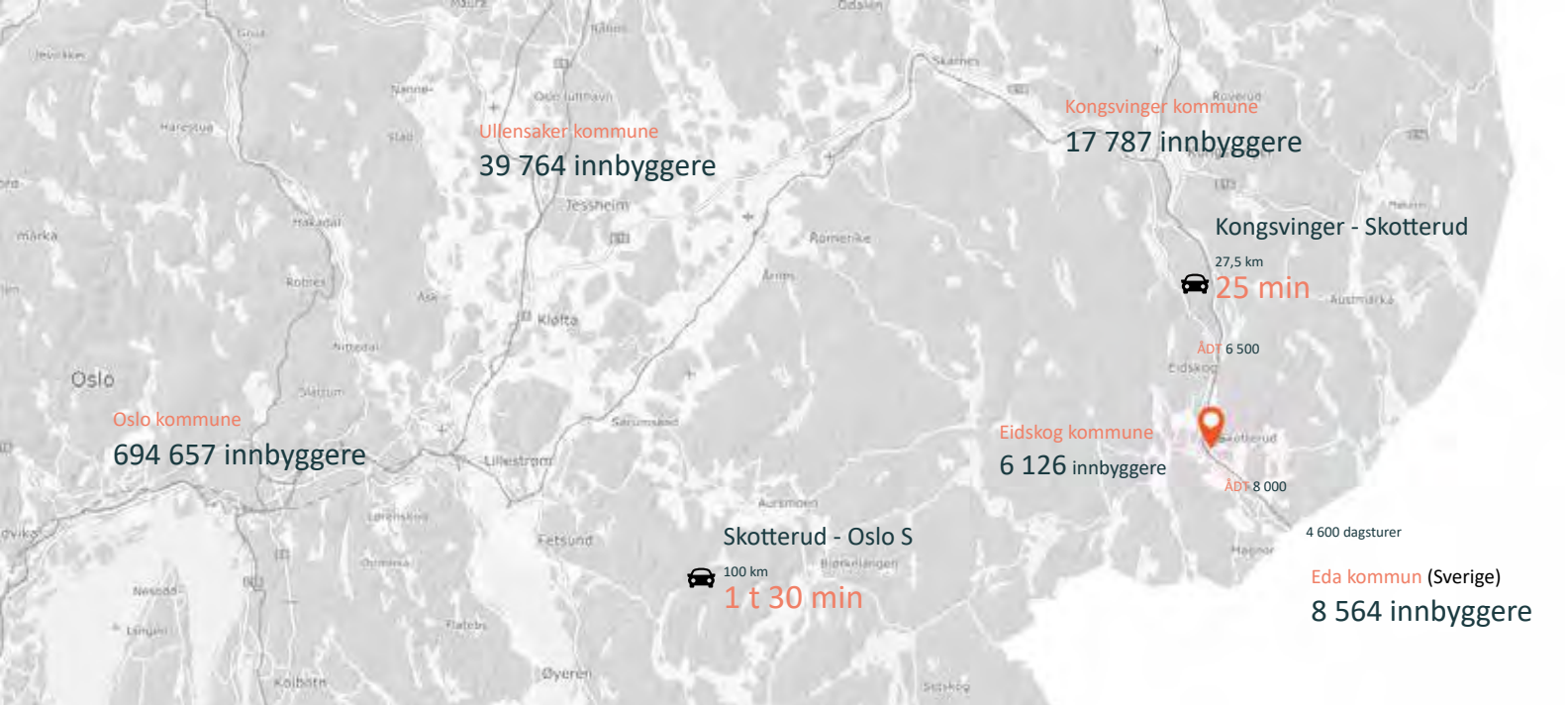
Eidskog kommune består av de flere tettsteder, hvor de største er Matrand, Vestmarka, Magnor og Skotterud. Skotterud er det største tettstedet og utgjør kommunesenteret. I følge SSB bor 38% av innbyggerne i kommunen i det man definerer som tettsteder,

mens 22% bor på landbrukseiendommer. Som mange andre distriktskommuner har Eidskog relativt lav befolkningstetthet med 10 innbyggere per kvadratkilometer. De aller fleste av innbyggerne er i dag bosatt i eneboliger, og leiligheter utgjør kun rundt 2,8% av boligene i kommunen. I gjennomsnitt er det 1.97 beboere per husholdning i kommunen.

Kanskje ikke så overraskende, har kommunen få utfordringer med tanke på trangboddhet, og kun 3.9% av befolkningen bor trangt i dag. Hvis man ser boligmarkedet, oppgir 82% at de eier boligen de bor i, mens 16% oppgir at de leier. De resterende 2% av innbyggerne er kategorisert som andel- eller aksjeeiere. Sett opp mot folketallet har kommunen også relativt mange fritidseiendommer. I dag er det registrert 655 hytter i kommunen, men det er vanskelig fra tallene å si noe om disse tilhører innbyggere i kommunen eller folk bosatt utenfor kommunen.

NÆRINGSLIV OG UTDANNELSE

En stor andel av innbyggerne i Eidskog er i dag ansatt i Helse- og sosialtjenesten eller de arbeider innenfor handel, hotell, restaurant, samferdsel, finanstjenester, forretningsmessige tjenester eller eiendom. Til tross for at kommunen har store naturressurser, er det relativt få som arbeider innenfor jord- og skogbruk, fiske. Når det gjelder utdannelsesnivå, har litt over halvparten av befolkningen gjennomført en utdanning utover grunnskolen. I dag er det en relativt stor del av innbyggerne som pendler ut av kommunen i forbindelse med jobb (1182 personer), mens det er et betydelig færre som pendler inn til Eidskog for jobb (370 personer).

Innbyggertall
2020

6126

Forventet
2030

6077

2798

eneboliger

77

leiligheter

655

hytter

23 %

bor på landbruk

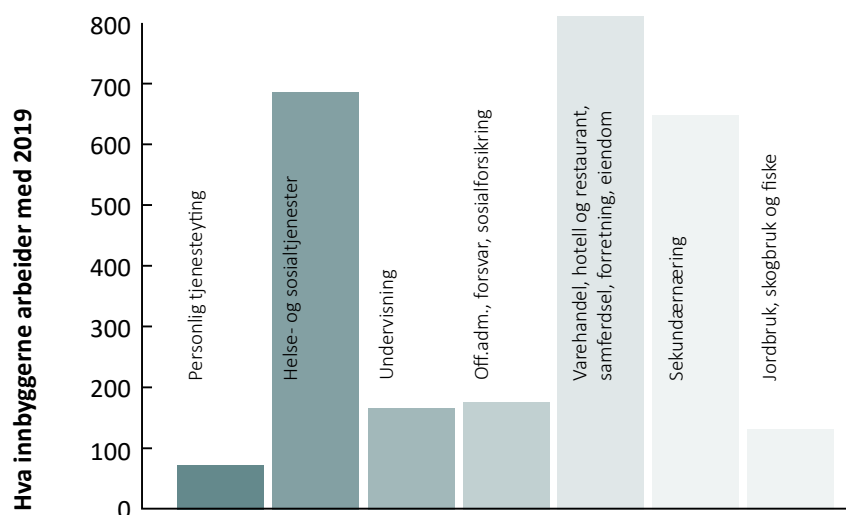
370 ←

pendler inn i kommunen

1182 →

pendler ut av kommunen

Tall hentet fra ssb.no
og vegkart.no.

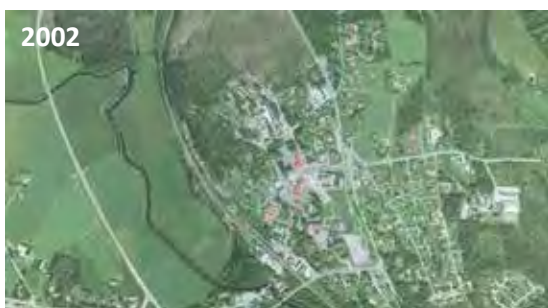
Historiske Skotterud

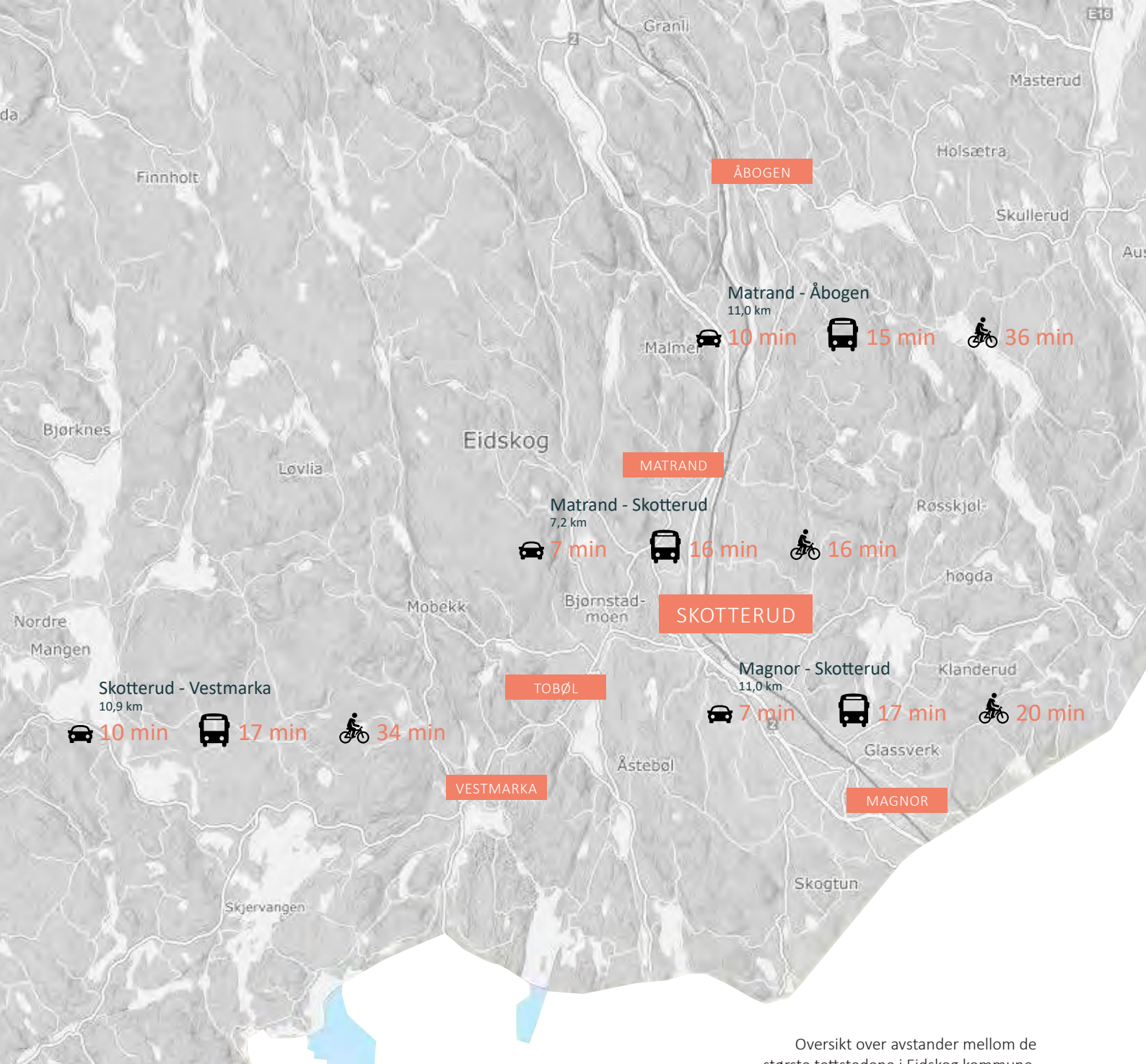
Eidskog kommune ligger helt syd i Innlandet fylke, på grensen til Sverige. Tettstedet Skotterud blir omtalt som kommunesenteret. Tettstedet er det største i kommunen, og har totalt 1349 av kommunens 6126 innbyggere (SSB, 2. kvartal 2020). Skotterud vokste fram etter jernbaneutbyggingen på 1880-tallet, og flere offentlige og administrative funksjoner ble etter hvert lagt til Skotterud. I dag er Skotterud senter for kommunens administrasjon, helsevesen og kommunens eneste ungdomsskole. Nærmeste videregående skole ligger i Kongsvinger kommune.

De siste tiårene har butikker og service blitt konsentrert til Øvre Skotterud, det som i dag oppfattes som sentrum. Nedre Skotterud, der jernbanestasjonen ligger, hadde tidligere

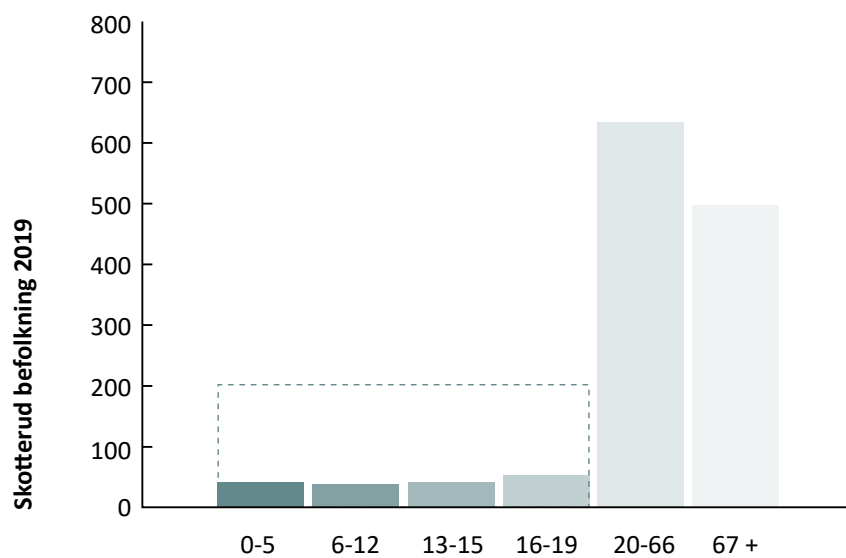
nokså mange virksomheter og forretninger, men flere av disse er nedlagt eller flyttet til Øvre Skotterud. I områdene øst og sydøst for sentrum ble det i hele etterkrigsperioden fram til 1980-tallet bygget relativt mange boliger for å huse innflyttere til kommunen. Riksveg 2 gikk tidligere gjennom sentrum, men ble i 1987 lagt utenom sentrumsområdet.

Skotterud, har til likhet med Magnor, blitt berørt av handelslekkasjen til Sverige. I 2002 gikk Skotterud gjennom en omforming som tok sikte på å gjøre tettstedet og kommunen mer attraktiv, bl.a. for å øke handelen i konkurranse med handelstrafikken til Sverige. Nyetablering og utbyggingen har de siste årene stort sett skjedd i østlig retning, men det er lagt godt til rette for mer utvikling nordover.

Oversikt over avstander mellom de største tettstedene i Eidskog kommune.

Stedsbruk og møteplasser

For å utarbeide gode stedstilpassede tiltak for Skotterud er det viktig å forstå hvilke typer bruk sentrum legger til rette for. Skotterud er kommunesentrum og tilbyr funksjoner som næring, handel, servering, offentlige tjenester, sosial infrastruktur og fritidstilbud. Dette er viktige årsaker til at folk oppsøker sentrum. Likevel viser undersøkelser gjennomført i forbindelse med «Eidskog 4.0» at 78% oppgir at de tilbringer mindre enn 1 time i sentrum av gangen. Medvirkningen med ungdom bekrefter den samme trenden, der 70% av de som deltok oppgav at de sjeldent eller aldri oppholder seg i sentrum etter skoletid.

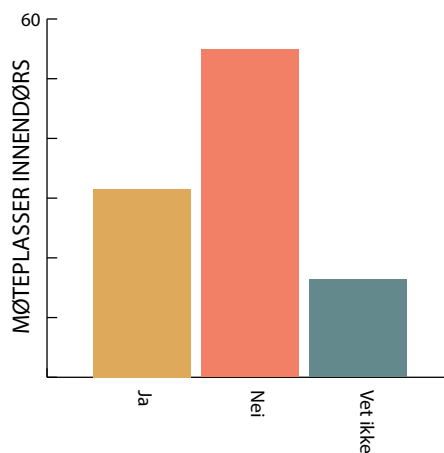
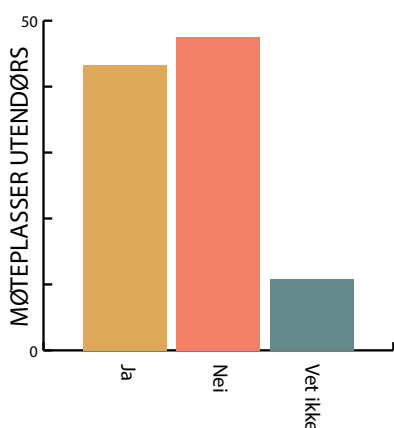
Gjennom de to stedsanalysene har det også vært viktig å få en forståelse for hvilke sosiale møteplasser som eksisterer på Skotterud i dag og hvordan folk opplever disse. Analysene viser en konsentrasjon av dagens møteplasser rundt Syversbakken med Emmas plass, Tyrielden, matbutikker og spisesteder som viktige lokale treffpunkt. I tillegg trekker folk frem BUA, Frivillighetssentralen og skateparken som gode og viktige møteplasser. Fra medvirkningsprosessen er det tydelig at mange ønsker seg enda flere møteplasser og det er særlig gode innendørstilbud folk savner.

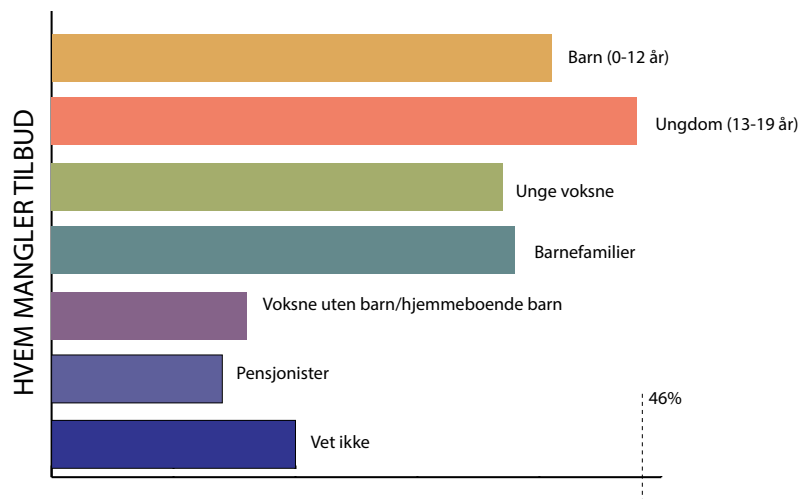
For at sentrum skal bli et sted folk ønsker å oppsøke og tilbringe tid, samt tilrettelegge for møter mellom mennesker, er det viktig å undersøke hvilke tilbud og kvaliteter som kan tilføres Skotterud. Gjennom den fysiske stedsanalysen ble det tegnet et bilde av et aldersoppdelt sentrumsområde der tilbud for unge primært er lokalisert rundt Eidskog ungdomsskole, mens tilbud for seniorer ligger nord for sentrum. Ved å etablere flere felles møteplasser og samlokalisere aktiviteter, kan man i større grad tilrettelegge for at naturlige møter mellom generasjoner kan oppstå. Å satse på flere tilbud for de yngste og de eldste kan også gi mening sett i lys av utfordringer knyttet til en aldrende befolkning og fraflytting blant unge. Gjennom medvirkningsprosessen ble det tydelig at særlig de unge mangler tilbud i sentrum i dag. Ungdommen selv ønsker seg en kombinasjon av lune og hyggelige oppholdsareal inne og ute, samt aktiviteter som tilrettelegger for fysisk utfoldelse og lek.

"Mange og fine trær og blomster, leker til unge, benker, vann, badeplass, kiosk, basket, volley, fotballbane."

- Sitat ungdom

På spørsmål om det finnes det nok møteplasser i Skotterud sentrum?

Børli's plass, Emma's plass, Tyrielden, skateplassen og BUA er eksempler på viktige møteplasser som fremmer både bruk og stolthet blant folk.

"Det er trist med tomme næringslokaler og det hadde vært fint med ett hyggelig spisested."

- Sitat spørreundersøkelse

"Vi ønsker/foreslår trivelig og innbydende sitteplasser i det offentlig rom hvor man både kan velge sol og skygge. Bl.a. kan man lage en «gågate» med trær mellom biblioteket og dr. Lundebys vei."

- Sitat gjestebud

"Aktivitetspark der barn, unge, foreldre og besteforeldre kan møtes."

- Sitat spørreundersøkelse

"Vi har noen fine plasser, som Emmas plass, men kan godt få flere. Kanskje det kan settes opp noe mellom sykehjemmet og Emmas plass, eller mellom Emmas plass og ungdomsskolen."

- Sitat spørreundersøkelse

"Mangler en park med både sitteplasser, mulighet for aktiviteter og noe å se på."

- Sitat spørreundersøkelse

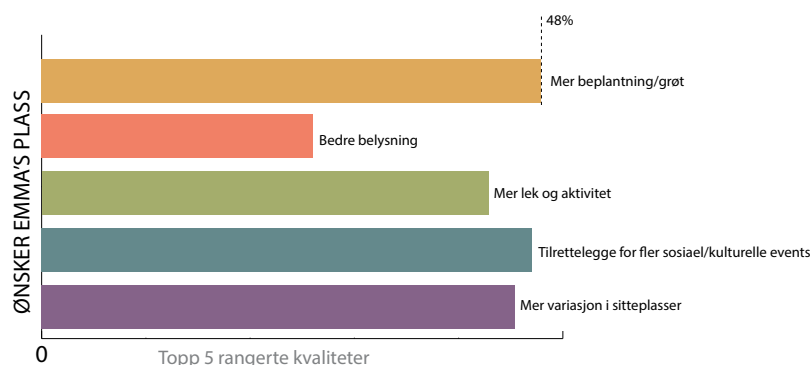
"Små trampoliner, husker, sykkelparkering, mer lys, flere planter, sitteplasser og parkbenker med bord"

- Sitat ungdom

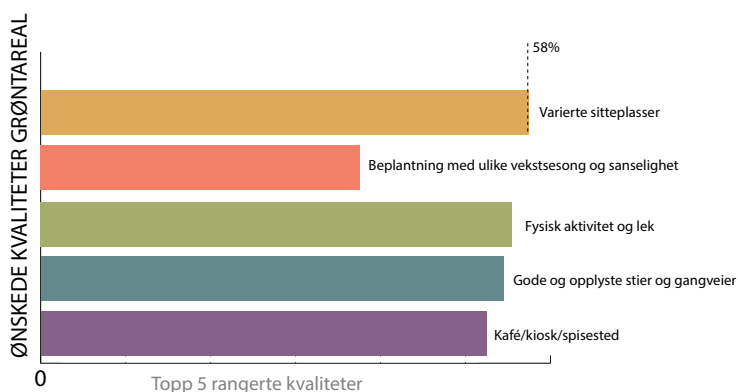
Gjennom den sosiokulturelle analysen og medvirkningsprosessen ble det avdekket at mange ønsker seg et sentrumsnært grøntareal med varierte aktiviteter for store og små, og med trivelige sitte- og oppholdsareal. Mange ønsker også at Emma's plass får et løft gjennom mer beplantning, bedre belysning og flere aktiviteter. Det oppleves tydelig som et savn at sentrum ikke har en egen lekeplass og det er mange som etterspør flere tilbud som inviterer til lek og fysisk aktivitet. Av mer kommersielle tilbud trekkes særlig behovet for flere hyggelige serveringssteder frem, gjerne med tilhørende uteservering. Generelt er det gjennomgående at man ønsker seg

sosiale treffpunkt i tilknytning til hyggelige sitteplasser. I den fysiske stedsanalysen ble det gjennomført en kartlegging av alle offentlige benker i sentrum. Analysen viste at det er mange benker i sentrum, men at mange av disse er plassert på steder som ikke inviterer til opphold. Tilgang til sitteplasser en viktig forutsetning for at flere, og særlig eldre, skal kunne ferdes og oppholde seg i sentrum. For å skape mulighet for økt opphold kan det dermed være viktig å sikre universell utforming, gode mikroklimatiske forhold og kort avstand mellom benker i sentrum.

"Vestre utemøbler - et lokalt utstillingsvindu i Skotterud sentrum."

- Sitat gjestebud

"Mer grønt, grønne lunger med spiselige urter og grønnsaker. Flere nisjebutikker og flere turløyper."

- Sitat gjestebud

"Oppgradere Emmas plass med nye møbler, lys, blomster og gjerne noen aktivitetsapparater for barn og unge."

- Sitat gjestebud

Resultater hentet fra spørreundersøkelsen gjennomført 2020.

- Faste benker
- Bevegelige benker
- Sekundære sitteplasser
- Kafé / butikkbenker
- Benker med bord

MULIGHETER

- Etablere en urban lekeplass ved Emmas plass, samt mindre lekende element spredt rundt i sentrum.
- Styrke Emma's plass som det sosiale og kommersielle hjertet i Skotterud. Gi plassen et løft med mer beplantning, belysning og aktiviteter for ulike aldersgrupper. Det foreslås blant annet at det settes av areal til ulike sosiale/kulturelle arrangement, samt en scene.
- Opparbeide grøntdraget mellom Tyrielden og Eidskog ungdomsskole som Skotteruds grønne hjerte. Tilrettelegge for lek, aktivitet og opphold for alle i grønne og sentrumsnære omgivelser.
- Etablere flere oppholdssteder og aktiviteter rettet særlig mot ungdom og seniorer.
- Gjennom universell utforming og samlokalisering av aktiviteter kan man etablere nye møteplasser som oppleves attraktivt av ulike brukergrupper og bidrar til å styrke det sosial samholdet.

Stedskvaliteter og stedsidentitet

En tydelig stedsidentitet kan være viktig for å fremme lokal tilhørighet og for at et sted skal skille seg ut i konkurransen om folk, bedrifter og ressurser. I den sosiokulturelle analysen ble det lagt vekt på å forstå Skotteruds stedsidentitet og hvordan denne kan brukes strategisk i utviklingen av sentrum. Gjennom medvirkningen er det tydelig at folk særlig forbinder Skotterud med stedets fysiske bygg og kvaliteter. Videre ser det ut til å være en nær kobling mellom de steder folk bruker, og de stedene de er mest stolte av. I denne sammenheng trekker man spesielt frem Emmas plass, Tyrielden og Hans Børli's plass. I tillegg fremheves det lokale handelstilbudet som en viktig kvalitet ved sentrum, og som noe unikt sett i lys av Skotteruds størrelse. For mange ser det ut til å ligge stolthet i at man kan finne det meste av det man trenger i hverdagen på Skotterud.

Selv om Skotterud har en rekke stedskvaliteter folk verdsetter høyt, er hva som skiller Skotterud fra andre steder mindre tydelig. Tidligere undersøkelser har vist at «vet ikke» var det vanligste svaret på hva Skotteruds stedsidentitet er. Andre ord som gikk igjen

i besvarelsene var «koselig», «trivelig», «trangt», «kjedelig», «lite» og «dødt». Svarene avdekker ikke bare hvor forskjellig et sted kan oppleves av folk, men også at det finnes muligheter for å bygge en tydeligere stedsidentitet på Skotterud. I løpet av medvirkningsprosessen ble folk bedt om å dele sine tanker omkring hva de ønsker at Skotteruds stedsidentitet skal være om 10-15 år. Resultatene viste at folk særlig la vekt på det sosiale aspekt. Først og fremst ønsker man at Skotterud skal være et hyggelig og inkluderende sted for mennesker i alle aldre, og mange vektla ord som «hyggelig», «fellesskap», «inkluderende» og «møteplass» i sine svar. I tillegg er mange opptatt av å bevare og styrke Skotterud som handelssentrum der man kan finne «alt man trenger». Selv om mange av innspillene viste et ønske om å introdusere mer urbane kvaliteter som «handel», «byliv» og «folkevekst», var det også et gjennomgående ønske om at Skotterud må beholde sitt bygdepreg. Dette reflekteres både direkte i bruken av ord som «landlig» og «bygdepreg», men også i ord som «skog», «grønt» og «rolig».

Eksempler på hvordan Eidskogs skogshistorie er innarbeidet i fysiske løsninger.

MULIGHETER

- Gjennom bruk av lokale ressurser, tradisjoner, materialer og historie i utformingen av løsninger og tiltak kan man arbeide med å utvikle en unik stedsidentitet på Skotterud. Eidskogs lange historie knyttet til skogbruk og trevirke kan utnyttes i utformingen av uterom og bygg, samtidig som det kan fremme lokalt næringsliv gjennom bruk av lokale og klimavennlige byggematerialer.
- Skogen og naturen er viktige ressurser og herlighetsverdier. Ved å styrke grøntstrukturene i sentrum kan man sikre et mer landlig preg med gode rekreasjonsareal som bidrar til å fremme både biologisk mangfold og menneskelig aktivitet. Gjennom etableringen av et helhetlig gange- og sykkelnettverk kan man både skape spennende og trygge forbindelser gjennom sentrum, og mellom sentrum og omkringliggende turstier og naturområder.
- Det kan i forbindelse med opprustningen av Emmas plass etableres et større areal som kan benyttes til ulike arrangement. Arrangementene kan skape en arena for lokale initiativ og produkter som kan være med å styrke bylivet og stedsidentiteten på Skotterud.

Mobilitet og fremkommelighet

BILENS ROLLE

For å sikre en bærekraftig stedsutvikling på Skotterud er det viktig å fremme bruken av klima- og miljøvennlige fremkomstmidler. Den sosiokulturelle stedsanalysen avdekket at mange opplever at bilen i dag spiller en viktig rolle for å få hverdagen til å gå opp. For noen utgjør bilen også eneste reelle mulighet for å komme seg rundt og inn til sentrum. De fysiske forholdene på Skotterud med mange parkeringsareal og få enveiskjørte eller stengte gater, gjør det enkelt å «kjøre rett til døra». Få bilrestriktive tiltak og mulighet for å kjøre mellom destinasjoner i sentrum er generelt ansett for å bidra til å skape en sterk kultur for bilkjøring. På Skotterud viser resultatene fra medvirkningsprosessen at det eksisterer delte meninger om hvordan bilen og bilkjøring bør prioriteres i en ny sentrumsplan. Mens noen mener det er viktig at parkeringsplasser i sentrum bevares og forbedres, er det mange som ønsker bilfrie gater og fjerning av parkeringsareal. I denne

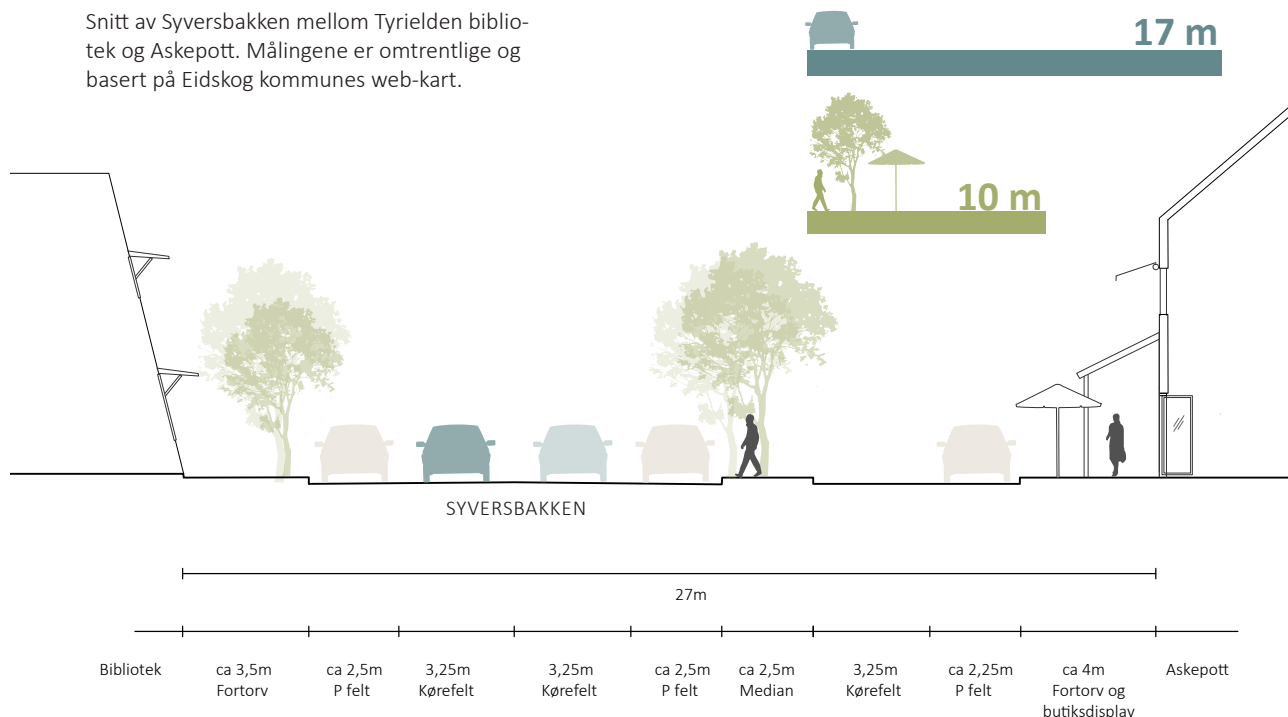
sammenheng er det viktig å se på løsninger som vil sikre tilgang til sentrum for dem som ikke har andre alternativ enn bilen, samtidig som man øker andelen som ankommer og beveger seg i sentrum ved bruk av sykkel, gange og kollektivt.

Selv om bilen prioriteres på Skotterud i dag, finnes det også gode forbindelser for fotgjengere og syklistene i deler av sentrum. Særlig rundt ungdomsskolen er det etablert trygge og bilfrie forbindelser for myke trafikanter. Utfordringen er at disse forbindelsene er oppstykket og det mangler et helhetlig og sammenhengende nettverk som binder viktige funksjoner og destinasjoner i og utenfor sentrum sammen. Dette er med på å skape et splittet Skotterud sentrum, hvor fremkommeligheten er god for bilister, og utfordrende for fotgjengere.

Sentralt i Skotterud er det mange fotgjengerfelt grunnet flere småveier. Det er også eksempler hvor det burde være fotgjengerfelt, hvor det ikke er det.

Snitt av Syversbakken mellom Tyrielden bibliotek og Askepott. Målingene er omtrentlige og basert på Eidskog kommunes web-kart.

FREMKOMMELIGHET

Mangelen på et helhetlig nettverk er for eksempel tydelig i andelen parkering og bildominerte areal man må krysse for å komme seg fra den ene til den andre enden av sentrum. Ungdommene som kommer fra ungdomsskolen, vil blant annet være nødt til å navigere gjennom en parkeringsplass og krysse en bilvei uten fotgjengerovergang for å komme til biblioteket. I ungdomsmedvirkningen kom det også frem at mye biltrafikk og høy hastighet var viktige faktorer som gjorde det utrygt for unge å bevege seg i sentrum.

Fra både denne og tidligere medvirkningsprosesser kommer det frem at sentrum oppleves som uoversiktlig og trangt, spesielt Syversbakken. Dette er interessant sett i lys av at bredden på arealet mellom Tyrielden bibliotek og butikken Askepott er 27

meter. Av disse 27 meterne, utgjør 17 meter bilvei mens det resterende arealet er avsatt til myke trafikanter.

At Syversbakken oppleves som trangt kan dermed ha sammenheng med hvordan fysiske element, bilparkering og innkjøringer er plassert. Blant annet kan gateparkering og de mange inn- og utkjøringen til veier og parkeringsareal bidra til å skape en opplevelse av at gaten er trangere enn det den faktisk er.

Syversbakken mellom Tyrielden og Askepott får plass til både Gjemselund bru og Kongsvinger bru.

TILGJENGELIGHET I SENTRUM

Kartene under viser registreringer som er gjort av kommunen av tilgjengeligheten for rullestolbrukere og synshemmede i Skotterud sentrum. Grønn farge betyr tilgjengelig, gul er delvis tilgjengelig, mens rød er ikke tilgjengelig. På samme måte som for andre myke trafikanter i sentrum, viser kartene at noen strekninger godt tilpasset. Disse strekningene er imidlertid i stor grad stykket opp og delt, og det mangler et godt og sammenhengende nettverk.

Figurene viser også at det for synshemmede kan være utfordrende å komme seg frem i sentrum. Det betyr ikke at Skotterud er spesielt dårligere tilrettelagt enn andre steder, men det betyr at det finnes rom for forbedring. Dette er spesielt viktig i arbeidet med ny sentrumsplan og i forbindelse med en oppgradering av forholdene og infrastruktur for gående, syklende og andre på hjul.

"Vi ønsker bilfritt sentrum, men parkeringsplasser for handicap."

- Sitat ungdom

"Man bør prioritere syklistene og fotgjengere til og fra skolene, samtidig bør det være mulig å sykle uten å måtte innom trafikkert vei til Skotterud fra Vestmarka, Matrand og Magnor."

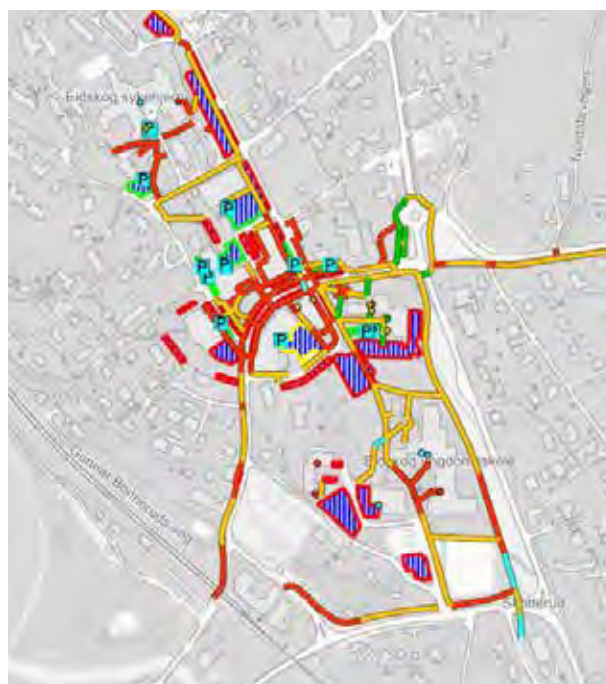
- Sitat spørreundersøkelse

Da må det være nok parkeringsplasser nært butikkene. Folk ønsker ikke å bære tunge varer lange veger. Da reiser de andre steder og det har vi forhåpentligvis ikke som mål."

- Sitat gjestebud

Tilgjengelighet rullestolbrukere.
Hentet fra norgeskart.no.

Tilgjengelighet synshemmede.
Hentet fra norgeskart.no.

FREMKOMSTMIDLER

Utover å forstå dagens forhold, har et viktig fokus i stedsanalysen også vært å avdekke hvordan man kan oppmuntre flere til å velge miljø- og klimavennlige fremkomstmidler. Det vil si gange, sykkel og kollektivt. Tidligere undersøkelser har vist at svært få benytter seg av kollektivtransport, sykkel og gange i forbindelse med besøk i sentrum. For å endre denne trenden, viste medvirkningsprosessen med både ungdom og voksne at folk først og fremst ønsker seg et bedre kollektivtilbud og at dette er en viktig forutsetning for å redusere bilkjøring. Særlig er det et sterkt ønske om å gjenåpne Skotterud stasjon og togforbindelsen.

79% | 5% blir kjørt

12%

2%

2%

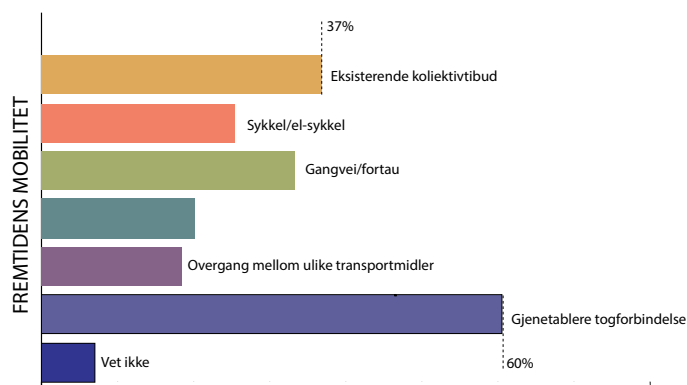
0%

0%

Hovedtransport til/fra sentrum (hentet fra tidligere spørreundersøkelse).

Videre viste innspillene at det er behov for å oppgradere og utvide det eksisterende gang- og sykkelnettverket, både innad på Skotterud og mellom Skotterud og de andre tettstedene i kommunen. God snørydding og strøing er også viktige forutsetninger for å sikre tilgjengelighet og fremkommelighet gjennom hele året. Særlig ønsker man å prioritere myke trafikanter i områdene rundt skolene og at det sikres trygge og bilfrie forbindelser til skoler og andre aktiviteter for barn og unge.

"Det burde bli etablert en evt bybuss med tanke på feks eldre og funksjonshemmede som har vansker for å komme seg ut."

- Sitat spørreundersøkelse

"Fryktelig trangt i gata ved Emmas plass. Kunne ha laget parkering kun på en side. Hadde vært ypperlig med gågate ved Emmas. Det avhenger av at parkeringsmuligheten blir tilfredsstillende andre steder og i nærheten av målet."

- Sitat gjestebud

"Stenge veien mellom Emmas Plass og Kiwi. Mer grønnere og koseligere sentrum. Sykkelutleie/sparkesykkel, flere lokaler å være. Togstopp, flere busstider også til Vestmarka."

- Sitat ungdom

- Bussholdeplass
- Fotgjengerovergang
- Gang og sykkel forbindelse
- Bilvei

PARKERING

I dag har Skotterud sentrum rikelig med parkeringsplasser spredt utover hele sentrum. Parkeringsarealet består av en kombinasjon av både etablerte og midlertidig oppbygde parkeringsplasser, samt gateparkering. Det er i de aller fleste tilfeller mulig å kjøre helt frem til døren, likevel opplever noen at det i dag mangler parkeringsareal. Når folk er vant til å kunne kjøre helt frem til og mellom destinasjoner, kan det plutselig oppleves som frustrerende dersom man må parkere litt lengre unna. I denne sammenheng kan det å styrke kvaliteten på strekningen mellom parkeringsplass og destinasjon være avgjørende for at folk skal akseptere en omorganisering av parkeringstilbudet.

For at Skotterud skal være tilgjengelig for folk i ulike livssituasjoner og for å sikre kunde- og brukergrunnlaget til enkelte virksomheter, er det viktig med et variert trafikk- og transporttilbud. Bilen er i dag viktig for mange, og vil trolig også være det i fremtiden. Målet er derfor ikke å fjerne bilen, men å redusere hyppigheten, lengden og andelen reiser med bil ved å styrke sykkel, gange og kollektiv som konkurransedyktige alternativer. Dette gjøres ved å tilrettelegge for infrastruktur for myke trafikanter, samt redusere internkjøringen i sentrum. Parkeringsplasser skal fremdeles være tilgjengelige i sentrum og bevares i tilknytning til de tilbud som er mest avhengig av kunder med bil. Dette gjelder blant annet matbutikker, barnehage- og varelevering, samt handicap-parkering.

Noen kommentarer til parkeringsforholdene i Skotterud sentrum hentet fra spørreundersøkelsen

Som en del av analysegrunnlaget er det gjennomført en parkeringsanalyse for å avklare dagens parkeringsforhold, og sammenlikne med parkeringsanalysen som ble gjennomført i 2017.

Parkeringsanalysen omfatter:

- En kartlegging av parkeringstilbudene i Skotterud sentrum
- Telling av ledige plasser

Kartleggingen består av:

- Registrering av alle tilgjengelige parkeringsplasser innenfor 5 min. gange fra Emma's plass.
- Kartlegging av evt. begrensninger.

Tidspunktene ble valgt for å unngå evt. begivenheter og danne et «normalt» bilde av dagens situasjon. Tellingene ble gjennomført som registrering av antall ledige parkeringsplasser på hver parkering. Sammen med tellingene ble det notert evt. forhold som kunne ha betydning for resultatet. Ideelt sett burde tellingene være gjentatt gjennom året for å fange variasjonene mellom årstidene. Det var det dessverre ikke mulighet for i denne omgang.

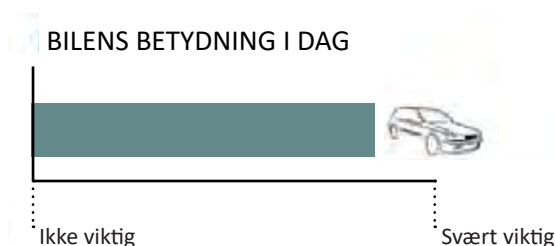
På neste side er det et kart som viser parkeringsplassene innenfor dette området. Det inkluderer både parkering forbeholdt arbeidsplasser og butikker.

Resultatet fra 2017 viser kort fortalt er det i snitt er rundt 26% av parkeringsplasser som er opptatte. Det er kun foretatt tellinger på dagtid. Vi kan registrere to topper midt på dagen i hverdagene, onsdag og fredag, hvor det er mest parkerte biler. Da er det i overkant av 40% opptatte plasser.

Sammenlikner vi resultatene fra 2017 med parkeringsanalysen som ble gjennomført i 2020, ser vi at det gir nesten nøyaktig samme resultat. Mønsteret på når parkeringsplassene blir brukt viser også at det er mest trafikk midt på dagen (kl. 12-13), uavhengig av om det er hverdag eller helg.

Det gule diagrammet viser parkeringsdekningen tett på Emma's plass (1 min. radius gange). Diagrammet viser at det kan være litt høyere behov for parkering til visse tider, men at det i snitt er samme behov som ellers i sentrum. Det er med andre ord god parkeringsdekning.

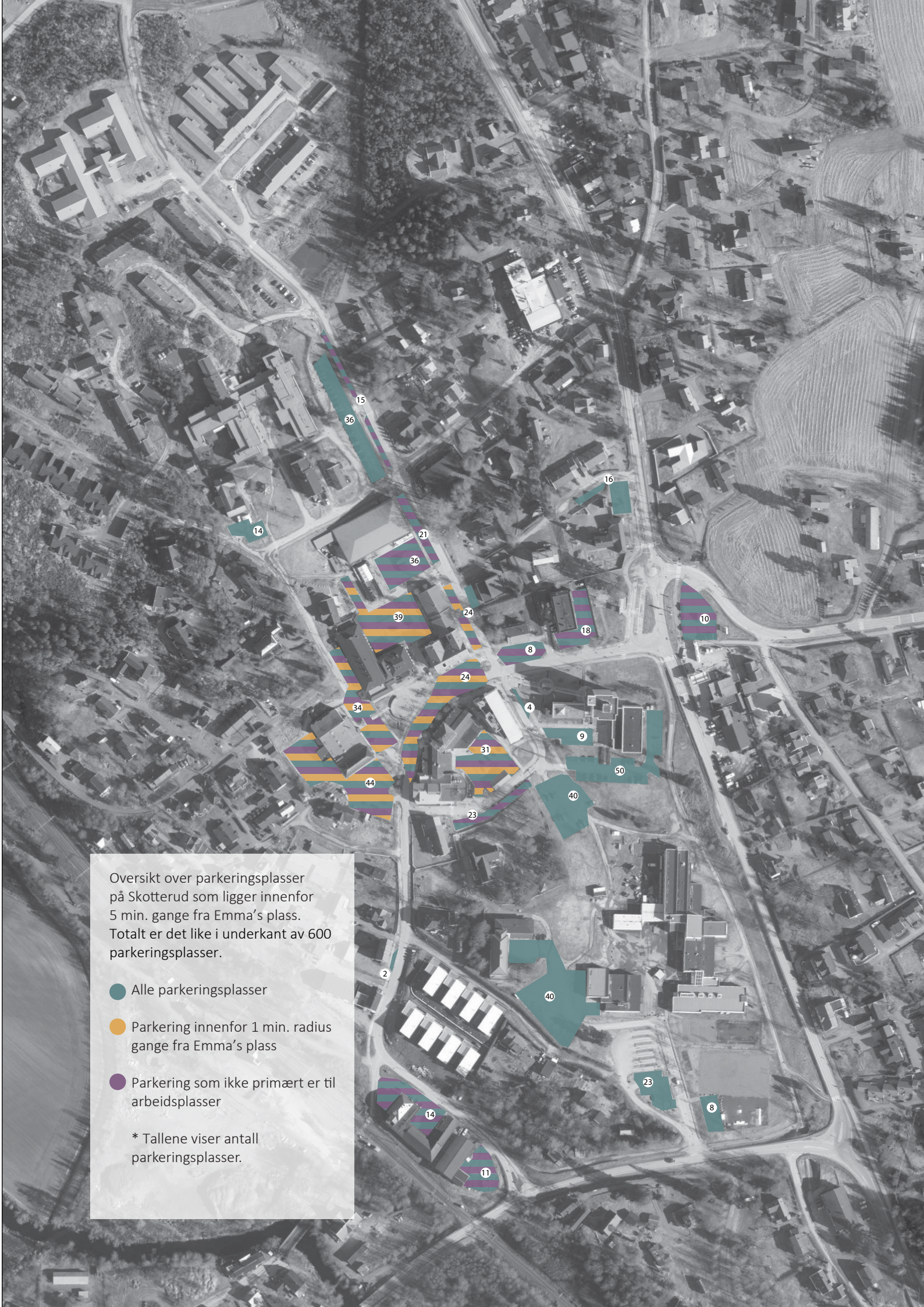
Utelater vi jobbparkeringene (rådhuset, ungdomsskolen og sykehjemmet), skulle man kanskje tro at resultatet ville være annerledes, siden disse parkeringsplassene blir mye brukt. Ut fra tellingene er snittet nøyaktig det samme, og det er et lite utslag på parkeringsmønsteret.

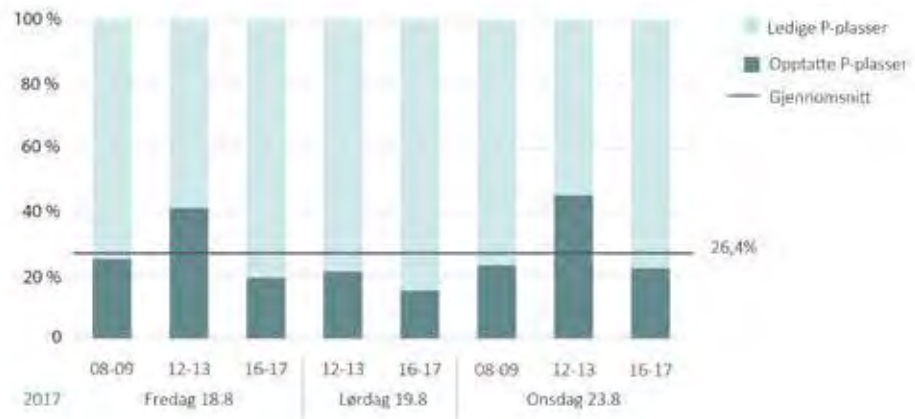
Oversikt over parkeringsplasser på Skotterud som ligger innenfor 5 min. gange fra Emma's plass. Totalt er det like i underkant av 600 parkeringsplasser.

- Alle parkeringsplasser
- Parkering innenfor 1 min. radius gange fra Emma's plass
- Parkering som ikke primært er til arbeidsplasser

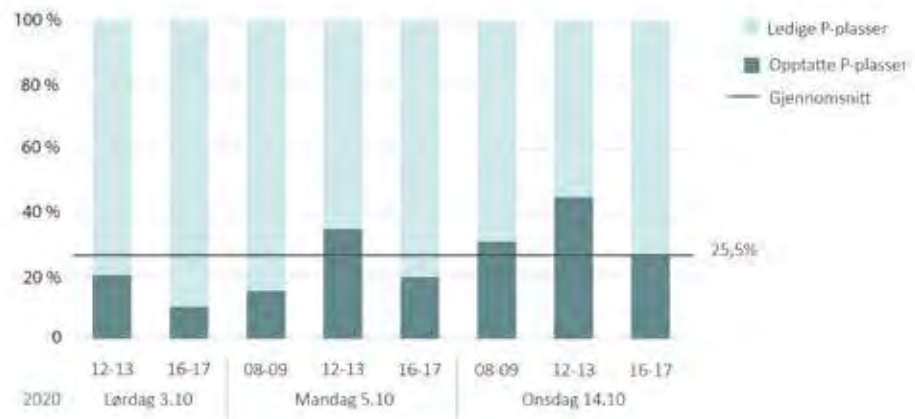
* Tallene viser antall parkeringsplasser.

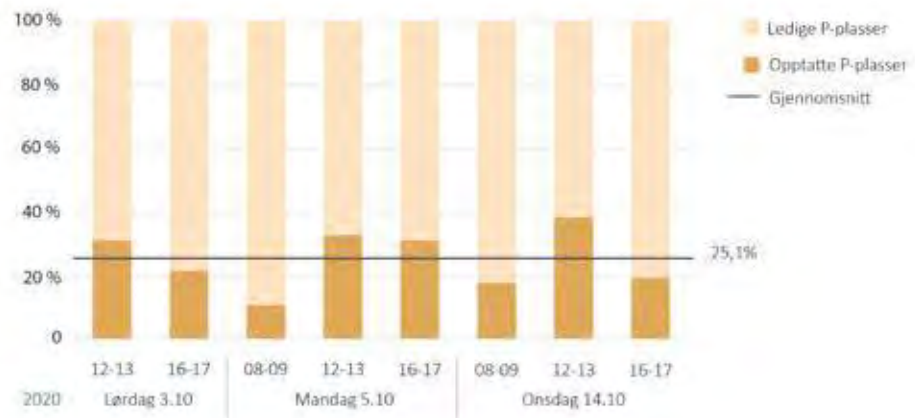
Parkeringsforhold i
Skotterud sentrum
2017

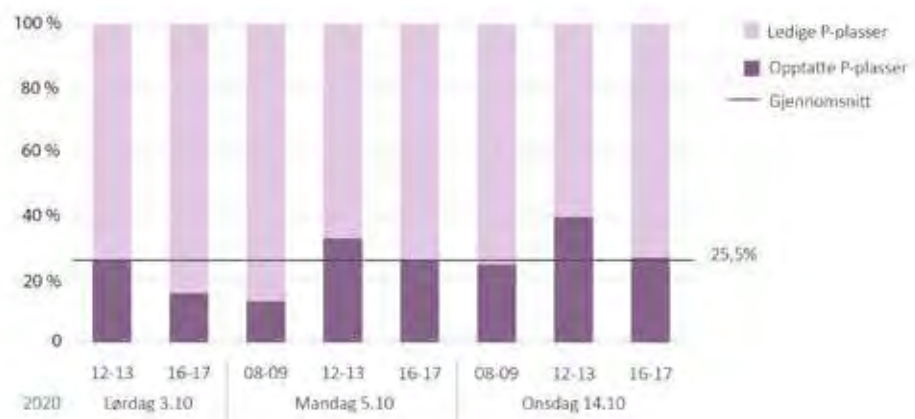
Parkeringsforhold i
Skotterud sentrum
2020

Parkeringsforhold
i og rundt Emma's
plass (1 min. radius)
2020

Parkeringsforhold i
Skotterud hvor jobb-
parkering er utelatt
2020

MULIGHETER

- Eksisterende infrastruktur for syklist og fotgjengere oppgraderes og utvides slik at det skapes et sammenhengende nettverk som binder ulike funksjoner og destinasjoner i og utenfor sentrum sammen. Særlig fokus på å skape gode og spennende ruter mellom boligområder og sentrum, samt mellom kollektivholdeplasser og sentrum.
- Bilen får mindre dominerende posisjon i sentrum ved å fjerne enkelte parkeringsplasser, etablere bilfrie eller delvis bilfrie passasjer og flytte parkeringsareal slik at det skapes rom for andre aktiviteter.
- Sentrum skal fremdeles være tilgjengelig med bil, men man arbeider for å redusere internkjøring i sentrum og kjøring «fra dør til dør». Varelevering og Handicap-plasser bevares nær innganger og funksjoner. Flere ladestasjoner til el-bil opprettes.
- Etablere flere trygge sykkelparkeringsareal, servicestasjoner for sykkel og sykkelutleie som fremmer økt bruk av sykkel.
- Arbeide for å bedre og utvide det eksisterende kollektivtilbudet. En langsiktig målsetting kan være å gjenopprette togforbindelsen til Skotterud. Det kan også være relevant å kartlegge mulighetene for å eksperimentere med utviklingen av nye alternative modeller for offentlig transport og deleløsninger.
- Kampanjer for å fremme sykkel og gange kan være viktig for å skape interesse og oppmuntre flere til å endre reisevaner. Snørydding og strøing av gange- og sykkelveier kan bidra til å gjøre sykkel og gange attraktivt gjennom hele året.

Bygg og boligutvikling

BOLIGBEHOV

Den fremtidige befolkningsveksten i Eidskog, vil ha innvirkning på boligbehovet i kommunen. En økende befolkning vil stille krav til etableringen av flere boliger, mens en synkende eller lav befolkningsvekst vil føre til at behovet for nye boliger er lite. Å forespeile det fremtidige boligbehovet kan være vanskelig, og kan i mange tilfeller oppleves som et «høna eller egget»-spørsmål. Befolkningsvekst, boligbehov, sentrumsutvikling og tilgang til arbeidsplasser er tett koblet sammen og det er derfor viktig at ulike prosesser og innsatser ses i sammenheng slik at synergieffekter kan oppnås.

For å gjøre det mulig for mennesker i ulik livssituasjon og alder å bosette seg på Skotterud, bør det utvikles et variert boligtilbud som sikrer flere tilgang til en bolig som passer deres behov. Den fysiske stedsanalysen viste at Eidskog kommune i dag primært er dominert av eneboliger, og det finnes relativt få leiligheter. Gjennom medvirkningen og den sosiokulturelle analysen ble det tydelig at mange ønsker at det etableres flere leiligheter og mindre boliger som er tilpasset unge og enslige som kanskje ikke har råd til rekkehus og enebolig. Flere påpeker også behovet for flere og billigere utleieboliger. Det er også ønskelig å satse på å tiltrekke flere barnefamilier og utvikle boliger som kan svare på denne gruppens boligpreferanser.

Tidligere medvirkning har vist at få av de som er bosatt i kommunen i dag, ønsker til å flytte nærmere sentrum. Det kan selvfølgelig være mange årsaker til dette, men en grunn kan være at sentrum ikke tilbyr den type bolig man er villig til å skifte ut rekkehus eller enebolig utenfor sentrum med. Prismessige

forhold kan også være en viktig medvirkende årsak til hvorfor folk ikke ønsker eller har mulighet til å flytte tettere på sentrum. Å etablere et mer variert boligtilbud med fokus på rimelige boliger for ulike mennesker kan dermed være viktig for å sikre boligrotasjon og tiltrekke tilflyttere. Boligrotasjon vil kunne frigjøre eneboliger utenfor sentrum for dem som ønsker seg dette, samtidig som de som ønsker seg en sentralt lokalisert leilighet får mulighet til å bosette seg i sentrum.

Ved å bevare og gjenbruke bygg med kulturhistorisk verdi kan identiteten til Skotterud forsterkes, samtidig som det kan skape nytt liv.

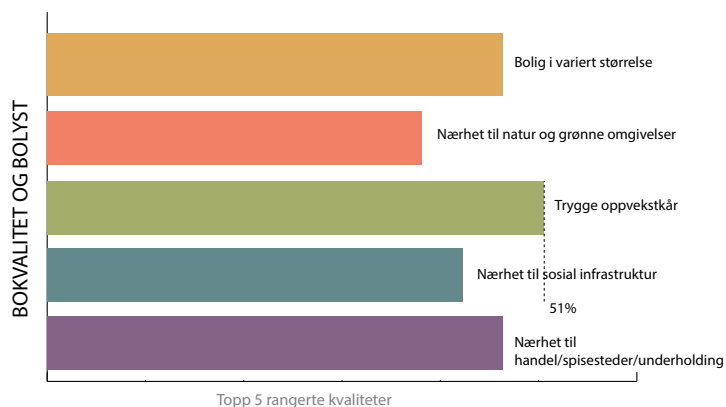
FASADER

Gjennom den fysiske stedsanalysen har stedegne trekk og kvaliteter blitt kartlagt med tanke på ny boligbebyggelse og utforming av offentlige rom. I tillegg har tidligere undersøkelser kartlagt tomme bygg og lukkede fasader som gjennom økt aktivisering kan bidra til å fremme sentrumsliv. Kvaliteter på bygg og fasader som gjerne kan tenkes inn og videreføres i ny bebyggelse er trefasader, skråtak og bebyggelse i 2-3 etasjer. Gamle

og underutnyttede bygg i sentrum med kulturhistorisk verdi, bør så langt det er mulig, bevares og fylles med nytt innhold.

Flere av fasadene langs Syverbakken, rundt Emmas plass og langs Boligvegen kan også åpnes opp og gjøres mer spennende gjennom større variasjon i materialbruk og estetisk uttrykk. De mest attraktive og inviterende fasadene på Skotterud i dag tilbyr visuelle og fysiske koblinger mellom aktiviteter innendørs og utendørs, og flere steder tilbyr de beskyttelse for vær og vind gjennom overbygg i ulike variasjoner. For å sikre en god helhet når sentrum utvikles, kan det være nyttig å utarbeide en oppdatert estetisk plan for hvordan belysning, bygg, møblering, gategulv og beplantning kan bidra til å sikre høy estetisk og funksjonell kvalitet. Ny bygg bør også utformes med aktive og publikumsrettede førsteetasjer.

Hva skaper bokkvalitet og bolyst?
Hentet fra spørreundersøkelse 2020.

AKTIVE FASADER

INAKTIVE FASADER

"Mtp. flytting til sentrum blir det nevnt viktigheten av at prisene ikke er for høye. Og at det er forskjellige størrelser på boligene/leilighetene."

- Sitat gjestebud

"Man trenger ikke bare å flytte gamle inn fra skogen, man trenger også gjøre det attraktivt for barnefamilier. Rimelige, enkle, nye rekkehus feks kan tiltale en nyetablert barnefamilie. Satser vi i tillegg på barnehage og skoler (ikke ødelegger de!), kan vi lett utkonkurrere Kongsvinger feks som bosted fordi vi ikke sliter med de samme sosiale problemene som ofte oppstår på større steder (vi har forholdsvis kontroll på ungdommen vår feks)."

- Sitat spørreundersøkelse

"Utleie boliger, som kan fungere som gjennomgangsboliger. Senere bør folk få mulighet til å skaffe seg sin egen bolig hvor som helst i Eidskog."

- Sitat spørreundersøkelse

"Bygge i nærhet av sentrum, kort avstand for å besøke Skotterud sentrum."

- Sitat spørreundersøkelse

"Må være et alternativ for de som kanskje ikke får så høye lån. Mulighet for flere unge inn og også flere barnefamilier"

- Sitat spørreundersøkelse

"God regulering og plan for utbygging der det i dag er bl a parkeringsplass."

- Sitat spørreundersøkelse

"Et tun med boliger for barnefamilier og eldre blandet. Bygget rundt en lekeplass og park hvor folk kan møtes på tvers av aldrene. Ikke gi folk anledning til å sperre seg inne i hver sin hage eller bak sitt gjerde."

- Sitat spørreundersøkelse

"Variasjon i tilbudet. Gjerne små rekkehus. Viktig å bevare småstedpreget."

- Sitat spørreundersøkelse

MULIGHETER

- Ved å etablere et mer variert boligtilbud på Skotterud kan man bedre tilrettelegge for en mangfoldig befolkningssammensetning. Det bør satses på variasjon i størrelse og pris på boligen, slik at sentrum gjøres tilgjengelig også for småbarnsfamilier, eldre, unge og enslige.
- Ny bebyggelse bør utformes med utgangspunkt i den eksisterende bebyggelse og estetikk, slik at sentrum fremstår helhetlig og med en tydelig stedsidentitet. Eksisterende og identitetsskapende bygg som Tyrielden, Børlis hus, Magelsengården og det gamle Apoteket kan fungere som inspirasjon.
- Gamle og underutnyttede bygg med høy kulturhistorisk- eller affeksjonsverdi bør bevares og fylles med nytt innhold og funksjon der det er mulig. Transformasjonen av Magelsengården og det gamle Apoteket til sentrumsnære leiligheter er gode eksempler på klimavennlig gjenbruk av bygg og fortetting.
- Skotterud sentrum kan styrkes som kommersielt og sosialt sentrum ved å introdusere flere opplevelseskvaliteter i sentrum. Gjennom å åpne opp fasader og skape nye koblinger mellom inne og ute, kan man skape hyggeligere og mer spennende omgivelser å bevege og oppholde seg i.
- Tilrettelegging for deling og sambruk av lokaler kan gjøre det mer attraktivt for nye bedrifter å etablere seg på Skotterud, i tillegg til at det kan fremme møter mellom mennesker av ulik alder, bakgrunn og interesser.

Blå-grønn faktor

Utviklingen av steder har ført til stadig større områder med harde overflater, overbelastning av avløpssystemer, tørrere og varmere lokalklima og dårligere forhold for flora og fauna. Et planleggingsverktøy som kan måle og sikre flere blå og grønne områder blir kalt Blå-grønn faktor.

Blå-grønn faktor skal sikre bedre vannhåndtering, vegetasjon og biodiversitet. Det er en beregningsmetode som brukes for å kalkulere de blå og grønne kvalitetene for ny og eksisterende utvikling. Kravet til blågrønn faktor gir føringer for bruk av åpen overvannshåndtering og vegetasjonselementer uten å angi spesifikke løsninger. Dermed kan de som utvikler områder bruke kravet for å planlegge grønnere omgivelser og flerfunksjonelle uteområder. Resultatet vi føre til et bedre mikroklima, samtidig som det skaper gode rekreasjonsområder og høyere livskvalitet for innbyggerne.

Blågrønn faktor er et verktøy for kvantifisering av vegetasjon og vannelementer i byggesaker. Dette bidrar til uterom tilrettelagt for vannhåndtering, vegetasjon og biodiversitet. Blågrønn faktor kan bidra til å:

- *Dempe skader fra kraftigere og mer nedbør.*
- *Bærekraftig overvannshåndtering.*
- *Fremme økologiske og estetiske kvaliteter.*
- *Utvikle jordsmonnet.*
- *Forbedre mikroklima, vann- og luftkvalitet.*
- *Legge tilrette for bedre uterom.*

standard.no

For å regne ut tomtens blå-grønne faktor, fylles informasjon om blå og grønne kvaliteter, samt tomtens areal, inn i et regneark i Excel. Modellen er fleksibel i den forstand at den åpner opp for at tiltakshaver kan velge hvilke grønne og blå kvaliteter man vil fremme.

De forskjellige delene av et område får en verdi mellom 0 og 1, som avhenger av mulighetene for plantevekst, forvaltning av overvann og mikroklima. Faktor 1 er for vegetasjon som er i kontakt med grunnvann, mens 0 er forseglede områder, som for eksempel asfalt. Lavere tall betyr lavere fordampningseffektivitet, lavere infiltrasjon og jordfunksjon, og dårligere habitater for planter og dyr. Det er også gitt delpoeng for forskjellig behandling av overflaten, infiltrasjon av nedbør, store trær, grønne tak og grønne fasader. Anbefalingen er 0,6 for boligområder, 0,45 for blandede områder og 0,3 for næringsarealer

På neste side kan vi se et utsnitt av resultatet fra den gjennomførte blå-grønn faktor analysen på Skotterud. Ser vi resultatet opp mot anbefalingene kommer sentrumsområdet forholdsvis godt ut.

Områdene som ikke oppnår de anbefalte verdiene er i hovedsak dekket av harde flater, i hovedsak parkeringsplasser.

Parkeringsplasser kan få høyere og bedre verdi ved å gjøre dem mer permeable. Det er også mulig med mer vegetasjon som trær, som kan fange opp regnvann og skape et hyggeligere og bedre utemiljø.

- 0,60 for boligområder
- 0,45 for blandede områder
- 0,30 for fellesområder
- Anbefalt nivå
- Ikke anbefalt nivå

Klimaforbruk og klimavennlig atferd

Klimaendringer er en stor utfordring i vår tid. Som enkeltpersoner kan vi påvirke klimagassutslippene, og små grep kan gjøre en stor forskjell. Mye av det vi gjør i løpet av en dag fører til utslipp av klimagasser i større eller mindre grad – alt fra å varme opp huset til å kjøre bil.

Ved å benytte en klimakalkulator kan vi få tall basert på hvor mye karbondioksidekvivalenter (CO₂e) vi slipper ut. På den måten kan vi sammenlikne vårt eget klimaavtrykk opp mot hva som er gjennomsnittet for en nordmann, og hva som er gjennomsnittet for en verdensborger.

Klimakalkulatoren som er brukt her er utviklet av Ducky i samarbeid med Asplan Viak og NTNU. Det er valgt å beregne gjennomsnittlig klimaavtrykk basert på tall fra SSB. Resultatet kan ses på neste side.

Eksempelet er basert på en person som bor på Skotterud. La oss si personen bor i et hus på 130 m², sammen med sin samboer og deres felles barn. Varmekilden og oppvarming er satt til gjennomsnittlig, og de bruker litt mer ved enn en vanlig.

Familien har to biler med forbrenningsmotor. Personen pendler til jobb på Kongsvinger 5 ganger i uka, det vil si 30 km pr. tur.

Ellers spiser familien som en gjennomsnittlig norsk familie. Hovedmåltidene består ofte av kjøtt, men også noe fisk og vegetar. Forbruket er også som gjennomsnittet, men de er litt bedre til å reparere slitte og ødelagte ting selv.

Hver nordmann slipper i gjennomsnitt ut 11,5 tonn karbondioksidekvivalenter pr. år når vi

inkluderer forbruk. En verdenborger derimot slipper ut 6,5 tonn ekvivalenter pr. år. Klarer personen vi har i eksempelet å komme under 11,5 tonn, er han eller hun allerede mer miljøbevisst en nordmenn ellers. Vi har valgt å undersøke ulike realistiske scenarioer som viser hvordan klimautslippet kan reduseres en god del.

Som utgangspunkt kan vi se at resultatet viser 13775 kg CO₂e, noe som er godt over gjennomsnittet. En stor faktor er transport, som står for 45% av avtrykket.

Dersom familien i vårt eksempel bytter ut én av bilene med en el-bil til jobb, vil vi se en relativt stor nedgang. Allerede nå er tallet under gjennomsnittet for en nordmann (10732 kg CO₂e). Familien kan altså leve nøyaktig som de har gjort tidligere, kun ved å endre transportmiddel.

Sett at det var mulig å ta tog fra Skotterud til Kongsvinger. Istedenfor å kjøre bil til jobb, vil tog være med å redusere utslippet med ytterligere drøye 500 kg CO₂e.

Undersøkelsen viser også at matvaner har mye å si på klimautslippene. I tillegg vi spare mye på å kjøpe færre forbruksvarer, og heller betale for tjenester.

Det skal sies at dette kun er et estimat. Noen har større avtrykk, mens andre har mindre. Undersøkelsen viser til gjengjeld at det er mulig for enkeltpersoner å påvirke klimautslippene hvis man går inn for det.

GJENNOMSNIITTLIG KLIMAAVTRYKK FOR VOKSEN PERSON FRA SKOTTERUD

Energi

Størrelse (hus)
Antall voksne
Antall barn (0 - 16 år)
Inntekt husholdning (netto pr. mnd.)
Varmekilde
Ved pr. år

130 m²
2
1
30 - 40 000
Gjennomsnittlig
1-3 paller

Transport

Antall kjøretøy (bensin/diesel)
Antall km fra hjem til jobb
Antall reiser i uka til og fra jobb

2
30 km
5

Mat

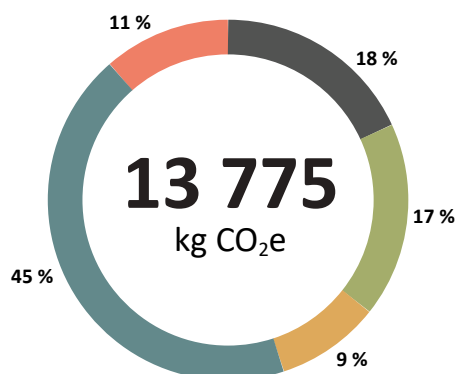
Matforbruk
Kjøtt
Mengde kastet mat

Gjennomsnittlig
Nesten hver dag
Gjennomsnittlig

Forbruk

Hvor ofte velger du kvalitetsprodukter?
Hvor ofte reparerer du slitte/ødelagte ting?
Hvor ofte velger du etisk og miljøvennlig?
Velger du tjenester framfor produkter?
Resirkulerer du mye av avfallet ditt?

Av og til
Ofte
Av og til
Som folk flest
Resirkulerer alt, om mulig

Offentlig
2497
kg CO₂e

Forbruk
2347
kg CO₂e

Energi
1238
kg CO₂e

Transport
6172
kg CO₂e

Mat
1521
kg CO₂e

Dersom personen
byter til el-bil til jobb

Dersom personen
byter ut el-bilen med
tog til jobb

Ved å i tillegg spise
kjøtt kun 3-4 ganger
i uka

Ved å handle etisk
og miljøvennlig,
samt velge tjenester
fremfor produkter

Masterplan

med tiltak

Visjon

Skotterud som sted og sentrum har vokst frem som et resultat av samspillet mellom en rekke fysiske, landskapsmessige, kulturelle og sosiale prosesser. For å sikre en bærekraftig fremtid på Skotterud må disse faktorene tenkes inn og utviklingen må ta utgangspunkt i de lokale ressursene og forutsetningene som finnes. I forrige kapittel ble viktige behov og steds kvaliteter identifisert gjennom en sosiokulturell og fysisk stedsanalyse. Basert på disse har vi identifisert fem kjernetema som skal bidra til å gjøre Skotterud til et attraktivt og bærekraftig sentrumsområde for alle som bor og besøker Eidskog kommune.

Vi ser at Skotterud har stort potensial for å utvikle seg til et mer levende, attraktivt, grønt og bærekraftig sted. For at det skal lykkes er man nødt til å styrke de verdier og kvaliteter som danner ramme for det gode hverdagsliv. Man må legge vekt på å styre utviklingen mot sentrum og tilrettelegge for et større mangfold av opplevelser og funksjoner. Det må satses på å skape gode møteplasser og trygge forbindelser som gjør det attraktivt å bevege seg til fots eller på sykkel. I tillegg må vi ta vare på eksisterende herlighetsverdier og tilføre nye, slik som nære naturopplevelser og gode bomiljø.

FEM KJERNETEMAER

Sykkel, gange og kollektiv skal utvikles til å bli reelle alternativ til bilen. Internkjøring i sentrum skal reduseres ved en omorganisering av parkeringsarealet.

Sentrum skal være et attraktivt sted å oppsøke, bruke og bo. Ved å tilby handel, tjenester, møteplasser og fritidsaktiviteter skal Skotterud være Eidskogs kommersielle og sosiale sentrum.

Utvikling skal styres mot sentrum ved å tilrettelegge for en fortetting som baserer seg på klimavennlige prinsipper og lokale steds kvaliteter. Det skal etableres et mer variert boligtilbud som gjør det mulig for folk i alle livssituasjoner å bosette seg på Skotterud.

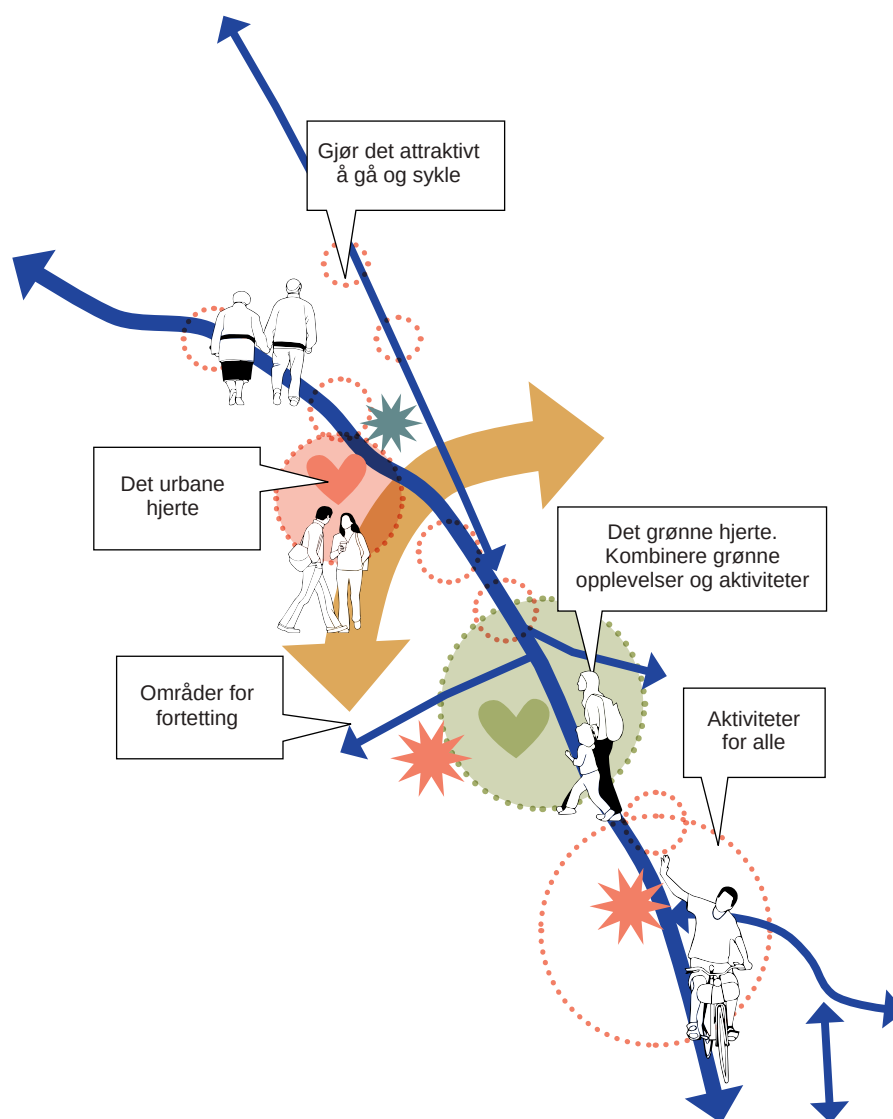
Sentrum skal fremstå som et grønt og inviterende rom der landlige og urbane kvaliteter møtes. Grå flater transformeres til grønne oppholdsrom som fremmer menneskelig aktivitet og biologisk mangfold.

Sentrum skal kunne tilby meningsfulle aktiviteter og unike opplevelser for alle aldersgrupper. Ved å introdusere flere tilbud og funksjoner skal sentrum være et godt sted til hverdags og til fest.

Masterplanen skal bidra til å tilrettelegge for en klimavennlig og attraktiv sentrumsutvikling på Skotterud.

De viktigste klimagrepene i masterplanen er økt satsning på grønn mobilitet og etableringen av et mer kompakt og mangfoldig sentrumsområde bestående av en blanding av boliger, handel, næring, offentlige tjenester, rekreasjon og fritidstilbud.

ALTERNATIV 1

Masterplan Skotterud sentrum

ET GRØNT HJERTE FOR ALLE

Hovedgrepet i masterplanen består av et nytt aktivitetsområde som danner en ny og tydelig ryggrad fra den gamle brannstasjonen i sør til Emmas plass i nord. Gjennom aktivitetsområder løper en bred sti som forbinder eksisterende og nye aktiviteter og følger terrenget. Stiforløpet danner også trygge koblinger til andre destinasjoner i sentrum og boligområdene utenfor.

For å fremme økt bruk av sykkel og gange på reiser til og innad i sentrum etableres det i tillegg en rekke mindre forbindelser mellom destinasjoner og funksjoner. Sammen skal forbindelsene danne et helhetlig nettverk med mange rutevalg. Nettverket for myke trafikanter kobles til kollektivtilbudet slik at det oppleves trygt og spennende å bevege seg mellom holdeplasser og sentrum.

Skotterud er i dag godt tilrettelagt for bilkjøring. Ved å samlokalisere noe av parkeringen, samt fjerne enkelte plasser ønsker vi å redusere internkjøringen i sentrum, samt frigi plass til fortetting, mer grønt og nye aktiviteter.

FREMME SENTRUMSLIV

Grepene i masterplanen skal sikre et attraktivt og aktivt sentrum med plass til både handel, næringsliv, boliger og fritidstilbud. Nye møteplasser og aktiviteter skal invitere til mer opphold og liv og det skal skapes gode forhold for menneskelige aktiviteter på gateplan.

Sentrum skal ikke bare fylles med flere funksjoner, men disse skal også plasseres på rett sted.

Nye grep skal invitere flere til å la bilen stå og velge grønn mobilitet når de benytter seg av sentrum, enten de bor der eller er på besøk.

Fortetting skal styrke de eksisterende funksjoner og fremme liv gjennom større kundegrunnlag og flere brukere av sentrum.

Masterplanens hovedtrekk oppsummeres her kort og beskrives mer utfyllende opp mot de fem kjernetema på de neste sidene:

- 1 Forbinde Skotterud sentrum med et nettverk av stier for at fremme gang og sykkel.
- 2 Området sør for ungdomsskolen oppgraderes med flere muligheter for lek og fysisk aktivitet samlet. I tillegg etableres det flere sitteplasser i tilknytning til aktivitetsarealet. Svømmehallen blir liggende på sin nåværende plassering, men renoveres og det muliggjøres en utvidelse mot sør.
- 3 Omorganisering av parkeringsareal rundt Rådhuset og ungdomsskolen. Fjerning av enkelte parkeringsplasser.
- 4 Styrke Emmas plass som treffpunkt til hverdags og til fest. Plassen gjøres mer inviterende for opphold og lek.
- 5 Lukke Skjørbergs veg for bilkjøring og utvikle plassen til bylekeplass.
- 6 Fortetting av den gamle barnehagetomten
- 7 Introdusere flere uformelle møteplasser utendørs med aktiviteter for alle aldersgrupper
- 8 Flytte togstasjonen til den andre siden av sporene, slik at den ligger på samme side som sentrum og blir mer tilgjengelig dersom stasjonen gjenetableres.

ALTERNATIV 2

Masterplan Skotterud sentrum

Masterplan alternativ 2 ligner på mange måter alternativ 1. Den største forskjellen er at planen åpner for å bygge ny svømmehalle, noe som gir muligheter for å koble tilbud sammen på en bedre måte, samt utnytte uteområdene bedre. Den overordnede planen om å binde sentrum sammen i et nytt nettverk for syklist og fotgjengere er den samme. Området syd for ungdomsskolen vil samle parkeringsbehovet og kollektivtilbudet på et sted, og bedre mulighet til å knytte svømmehallen sammen med omkringliggende tilbud og aktiviteter.

ARGUMENTER FOR OG MOT FLYTTING AV SVØMMEHALLEN:

- Det kan være både mer miljøvennlig og billigere å renovere svømmehallen enn å bygge ny (det er behov for ytterligere undersøkelser før endelig beslutning tas).
- Ny svømmehall gir imidlertid mulighet for å blåse mer liv til denne delen av sentrum også for andre aldersgrupper.
- Ny svømmehall gir større mulighet for å samlokalisere ulike tilbud som en kafé, ungdomsklubb, utleielokaler osv.
- Etablering av ny svømmehall ved siden av kulturskolen kan skape bedre visuell og fysisk kobling mellom sentrum og området sør for ungdomsskolen.

- 1 Forbinde Skotterud sentrum med et nettverk av stier for at fremme gang og sykkel.
- 2 Svømmehallen flyttes eller det etableres ny som sikrer bedre fysisk og visuell sammenheng mellom sentrum, aktivitetsområdet og ungdomsskolen.
- 3 Omorganisering av parkeringsareal rundt Rådhuset og ungdomsskolen. Fjerning av enkelte parkeringsplasser.
- 4 Styrke Emmas plass som treffpunkt til hverdags og til fest. Plassen gjøres mer inviterende for opphold og lek.
- 5 Lukke Skjørbergs veg for bilkjøring og utvikle plassen til bylekeplass.
- 6 Fortetting av den gamle barnehagetomten
- 7 Introdusere flere uformelle møteplasser utendørs med aktiviteter for alle aldersgrupper
- 8 Flytte togstasjonen til den andre siden av sporene, slik at den ligger på samme side som sentrum og blir mer tilgjengelig dersom stasjonen gjenetableres.

1:3000

GRØNN MOBILITET

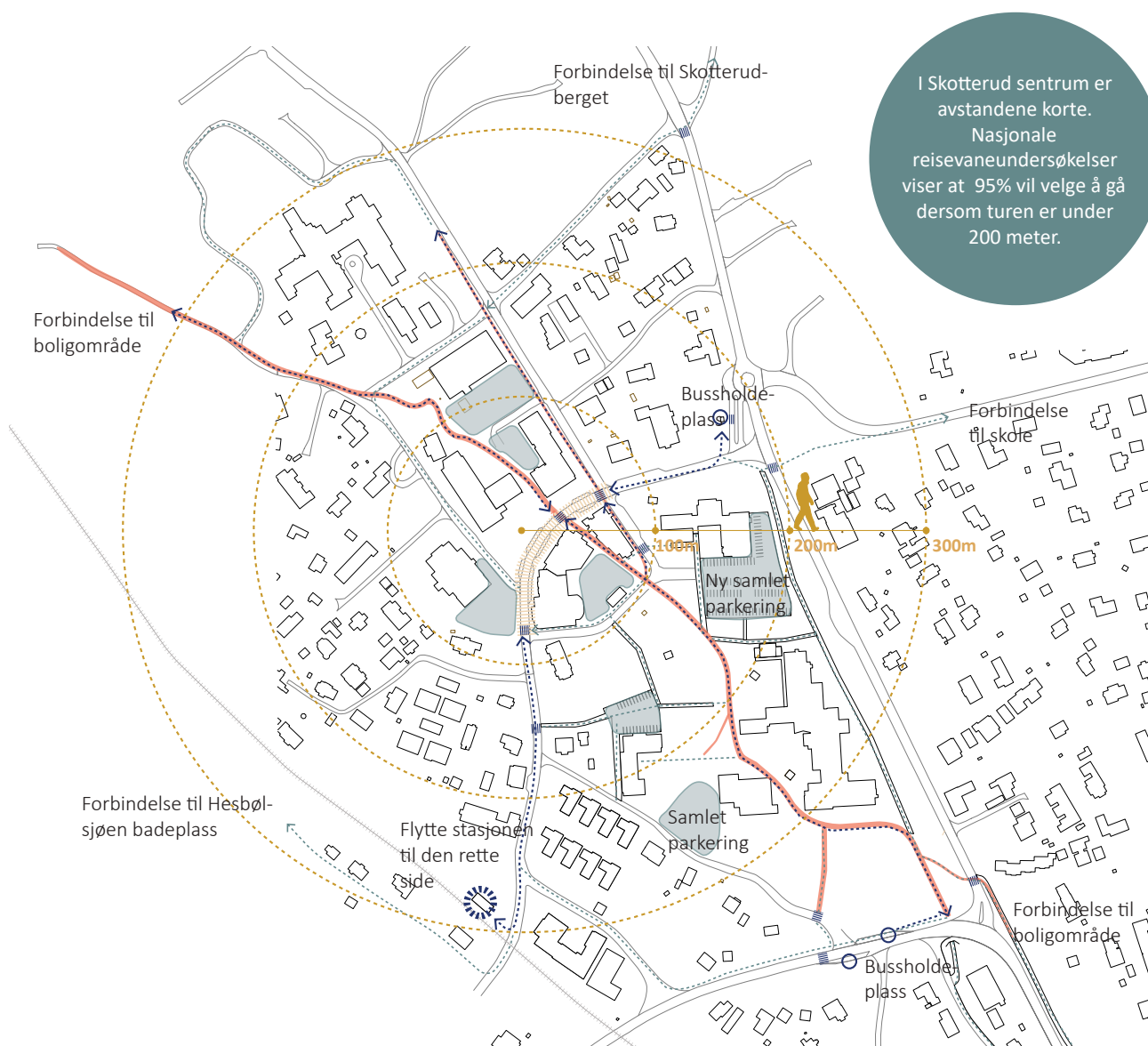
Forbindelser

For å fremme økt bruk av grønn mobilitet etableres det et sammenhengende nettverk av stier og ruter som gjør det attraktivt, trygt og fritt å bevege seg rundt i sentrum for myke trafikanter. Det skal sikres god belysning i menneskelig skala og mulighet for sanselige opplevelser, opphold og aktivitet langs rutene. Nettverket knytter ulike funksjoner og destinasjoner i sentrum sammen og skaper forbindelser til boligområder og rekreasjonsområdene utenfor.

God brøyting og strøing av fortau, gang- og sykkelveier er viktig for å gjøre det attraktivt å sykle og gå hele året.

Sykkelparkering skal være lett tilgjengelig og trygg. Etablering av servicestasjoner og sykkelutleie kan være viktige virkemidler for å fremme sykkel.

Det skapes gode og spennende ruter for myke trafikanter mellom kollektivholdeplasser og sentrum.

Koble gang- og sykkelnettverk i sentrum til omkringliggende boligfelt, aktiviteter og natur.

Belysning i menneskelig skala gir gode og trygge forhold for gående og syklister.

Fokusere på å fremme sanselige opplevelser og aktiviteter som gjør det mer spennende, gøy og trygt å bevege seg til fots/sykkel i sentrum.

Kunstnerisk utsmykking og nye aktiviteter kan gjøre det mer attraktivt å ferdes gjennom undergangen til Åsenvegen.

Hovedforbindelse

Forbindelse for fotgjengere og syklister som skaper sammenheng mellom nord og sør i Skotterud sentrum.

Belegning

For å forbinde sentrum og prioritere myke trafikanter foreslås ny belegning som i sin utforming og visuelle uttrykk viser at myke trafikanter har første prioritet.

Primære forbindelser

Viktige forbindelser for gående og syklende til funksjoner, aktiviteter og kollektivholdeplasser.

Sekundære forbindelser

Stier og mindre gangveier som forbinder destinasjoner, turveier og boligområder. De primære og sekundære forbindelser skaper til sammen et mangfold av rutevalg og mindre rundløyper i sentrum.

Større parkeringsområder i sentrum.

Viktige fotgjengerfelt

Antallet fotgjengerfelt kan reduseres med ny belegning, som markerer prioritert område for fotgjengere.

Sykkelparkering plasseres strategisk for å gjøre det enkelt og attraktivt å velge sykkelen.

Sykling er godt for klimaet og samfunnsøkonomien. Hver gang man sykler 1200 km, reduserer man i gjennomsnitt antallet sykedager med én dag.

Kilde: Regionalt cykelregnskab. Region Hovedstaden, Danmark.

GRØNN MOBILITET

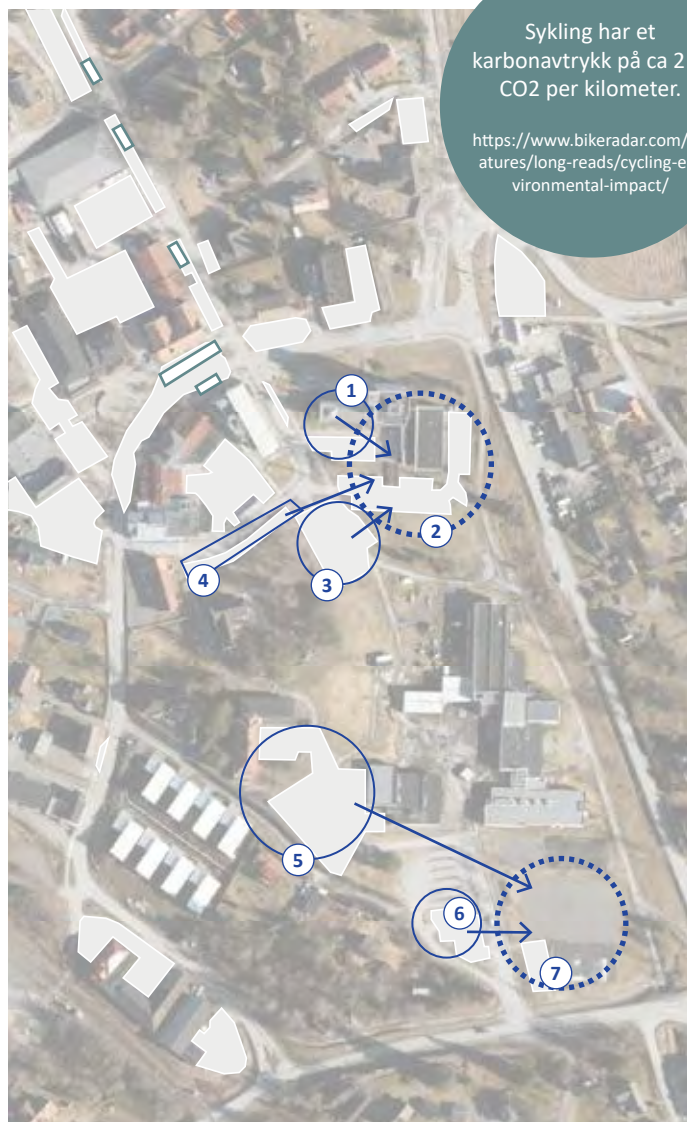
Samle og redusere parkering

Dersom man ønsker, er det i dag gode muligheter for å kjøre fra dør til dør i sentrum. Ved å skape bedre forhold for myke trafikanter og omorganisere parkeringsarealene kan man redusere internkjøringen og oppmuntre flere til å gå mellom destinasjoner. I tillegg kan areal frigjøres til fortetting og nye aktiviteter.

Det foreslås at parkeringsarealene markert som (1-4) samlokaliseres i et større parkeringsareal utenfor Rådhuset. Dette parkeringsarealet skal også svare på behovet for korttidsparkering for foreldre med barn i den nye barnehagen. Tilsvarende foreslås det at parkeringsarealene markert som (5-7) samlokaliseres i et større parkeringsareal vest for svømmehallen eller sør for ungdomsskolen (avhengig av alternativ). Samlokaliseringen skal utover det å frigi areal, også bidra til å øke oversiktligheten i sentrum ved å redusere antallet inn- og utkjøringsteder. De nye parkeringsarealene skal tilrettelegges slik at de tilbyr oppladning av el-biler og parkering for de med funksjonsnedsettelse.

Det skal fortsatt være mulig med korttidsparkering langs Syverbakken og Rådhusvegen/Boligvegen. Disse plassene bør tydelig merkes så det er enkelt å se hvor man har lov å parkere. Utenfor banken fjernes det imidlertid enkelte plasser for å gi plass til et større sammenhengende torg. Det fjernes også en plass utenfor Tyrielden for å skape bedre forhold og en trygg overgang for myke trafikanter. Langs Rådhusvegen/Boligvegen fjernes det noen plasser for å gi rom til grønt og mer innbydende omgivelser for fotgjengere.

For å skape god oversikt er det viktig at både korttids- og langtidsparkering markeres tydelig med god skiltning. Ved fortetting av sentrum kan det stilles krav til antallet nye parkeringsplasser per boenhet, samt kartlegge mulighetene for sambruk av eksisterende parkeringsplasser – dvs. at samme parkeringsplasser benyttes til ulike formål i løpet av et døgn.

Gateparkering fjernes

I dag står i gjennomsnitt 75% av parkeringsplassene i sentrum tomme (se parkeringsanalyse side 31). Det er valgt å frigi noe parkeringsareal til aktivitet og fortetting.

Område **1+2+3+4 = 122** parkeringsplasser reduseres med ca 25% til **80 plasser på et samlet areal.**

Område **5 + 6 + 7 = 71** parkeringsplasser reduseres med ca 16% til **50 plasser på et samlet areal.**

Gateparkering

Det fjernes **3 parkeringsplasser** foran banken for å skape rom for et større sammenhengende torg.

Det fjernes **1 parkeringsplass** i Syverbakken foran Tyrielden for å gi mer plass og tryggere overganger for fotgjengere og syklistene.

Det fjernes **6 parkeringsplasser** langs Boligvegen til fordel for byliv og opphold.

CO2-utslipp
for biler gir
totalt 271 g CO2 per
passasjerkilometer. Det er
rundt 13 ganger utslippene fra
sykling.

<https://www.bikeradar.com/features/long-reads/cycling-environmental-impact/>

EKSEMPEL ALT. 2:

Gateparkering

Fjerne noe gateparkering for å gi plass til mer liv, opphold og grønt.

Område rådhus

cirka 80 parkeringsplasser.

Parkeringsplasser til
kulturskolen pluss nye
P-plasser til ny bebyggelse på
barnehagetomten.

Område ungdomsskolen

cirka 50 parkeringsplasser pluss
bussparkering.

 Eksisterende større parkeringsplasser
som blir bevart.

Beplantning på parkeringsplassene kan benyttes estetisk og til håndtering av regnvann og filtrering av forurenset overflatevann.

Styrke Skotterud som sosialt og kommersielt sentrum

For å skape et attraktivt sentrum må vi skape et sted folk har lyst til å oppsøke og bruke. Det må være spennende aktiviteter å holde på med, og det må etableres omgivelser som fremmer trivsel. Aktive og levende fasader fremmer byliv ved å skape rom som folk ønsker å bevege seg langs og oppholde seg i. Førsteetasjer og fasader i sentrum bør derfor åpnes opp, tilby opplevelseskvaliteter og fylles med publikumsrettede tilbud.

Det er tilsvarende viktig å skape et attraktivt og levende miljø for næringslivet. Et sentrum fylt med liv kan være attraktivt for mange bedrifter. I tillegg bør man synliggjøre og sikre tilgang til gode lokaler til rimelig pris. Både med tanke på byliv og næringsliv er det viktig å se mulighetene i tomme og underutnyttede lokaler i sentrum.

● Tallene på kartet viser viktige fasader (se forklaring på neste side).

AKTIVITET, LEK OG EVENTS ÅRET RUNDT

En aktiv markedsforening kan bidra til å fremme et attraktivt og aktivt sentrum ved å styrke næringslivet og avholde arrangement i det offentlige rom.

Fremme gjenbruk og sirkulær økonomi

Kompakte, mangfoldige og levende sentrumsområder oppmuntrer flere til å bevege seg til fots og på sykkel.

VENDE BAKSIDE TIL FORSIDE

- gjøre det til en sanselig opplevelse å være fotgjenger på Skotterud

1

Lys, kunst eller vegetasjon på fasadene langs Europrisbygget og ut mot Emmas plass kan skape mer spennende og inviterende omgivelser.

2

Fasadene langs Syversbakken mellom de to innkjøringene til Rådhusvegen kan åpnes mer opp mot Emmas plass for å skape en tydeligere hovedgate.

3

Fasadene rundt Emmas plass kan åpnes opp og tilrettelegges for uteservering og lune sydvendte oppholdsrom.

4

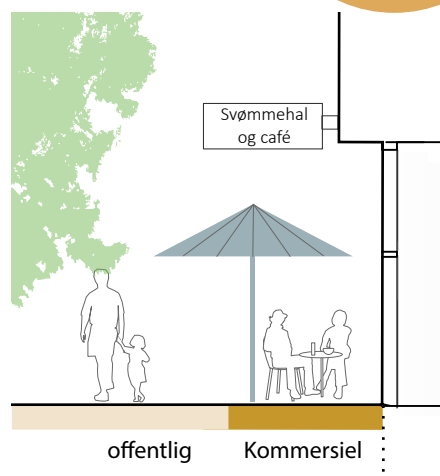
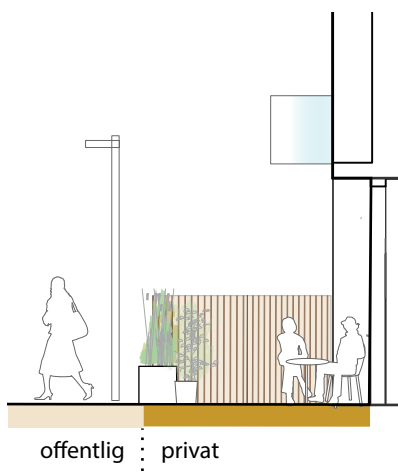
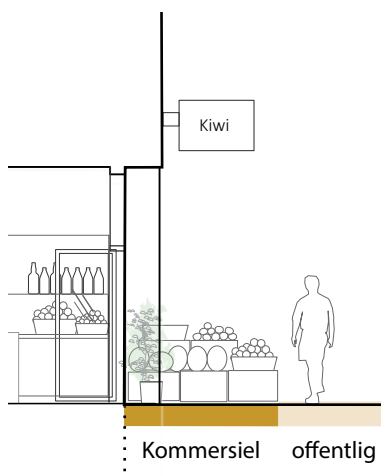
Svømmehallens ligger i dag i siktlinje når man kommer fra sentrum. Med mer inviterende og spennende fasader har den mulighet til å bli en mer synlig destinasjon. Dersom det etableres ny svømmehall bør man tenke på hvordan man kan skape åpne fasader og ulike type aktivitet i førsteetasje.

INVITERENDE KANTSONER

Liv i førsteetasje fremmer liv i uterommene. Aktive og inviterende førsteetasjer gir mulighet for opphold og gjør det mer spennende å bevege seg til fots. Tydelige skiller mellom offentlig og private

områder, gode overganger mellom inne og ute, samt aktivering av førsteetasjene gjennom kunst, beplantning, handel og uteservering gir gode sanseinntrykk og spennende omgivelser for folk.

Det er viktige synergier mellom det å skape attraktive bymiljø for innbyggere og attraktive steder for bedrifter.

Tilrettelegge for sambruk i sentrum

Sambruk og deling av lokaler kan danne grobunn for innovasjon, samarbeid og møter på tvers, samtidig som det kan redusere driftsutgifter og risiko for den enkelte bedriftseier. Å samle tilbud og aktiviteter for ulike aldersgrupper og interessefellesskap under ett tak kan også være viktig for å styrke sosialt samhold og fremme liv gjennom hele døgnet. Tilrettelegging for samarbeid mellom det offentlige og det private kan være svært verdifullt.

For å styrke Skotterud som sosialt og kommersielt sentrum er det viktig å se mulighetene i de ressursene og aktørene man allerede har. Eksempelvis kan Tyrielden, BUA, kulturskolen, Markedsforeningen, ildsjeler, lag og foreninger være viktige drivkrefter for å fremme økt liv og aktivitet.

Utover redusert energibruk og økonomiske besparelser, kan sambruk også gi sosiale gevinster. Ved å flytte BUA til Kulturskolen og etablere delte lokaler for unge og voksne kan man skape et bredere tilbud for alle aldersgrupper. Med ny plassering kan BUA også knyttes tettere til elevene ved ungdomsskolen og de fysiske aktiviteter i området.

EKSEMPLER PÅ SAMBRUK

Lofthus

Bedrifter kan nyte godt av samlokalisering og deling av lokaler. Lokalene til Tranen i Oslo brukes på dagtid til bakeri, mens på kvelden blir det servert pizza og øl.

Svømmehall Ulstein

I Ulsteinvik har man samlokalisert svømmehall, bibliotek, idrettshall en liten kafé og turistinformasjon i samme bygg midt i sentrum.

St. Paulus sykehjem

Samlokalisering kan fremme møter mellom generasjoner. På St. Paulus sykehjem har man tilrettelagt for restaurant og bar i førsteetasje som tiltrekker unge mennesker, samtidig som de eldre kan gå «tøffeltørt» ned fra boligen. Det legges også til rette for billige studentboliger og gründerlokaler for unge som vil hjelpe de eldre.

Ny-Krohnborg

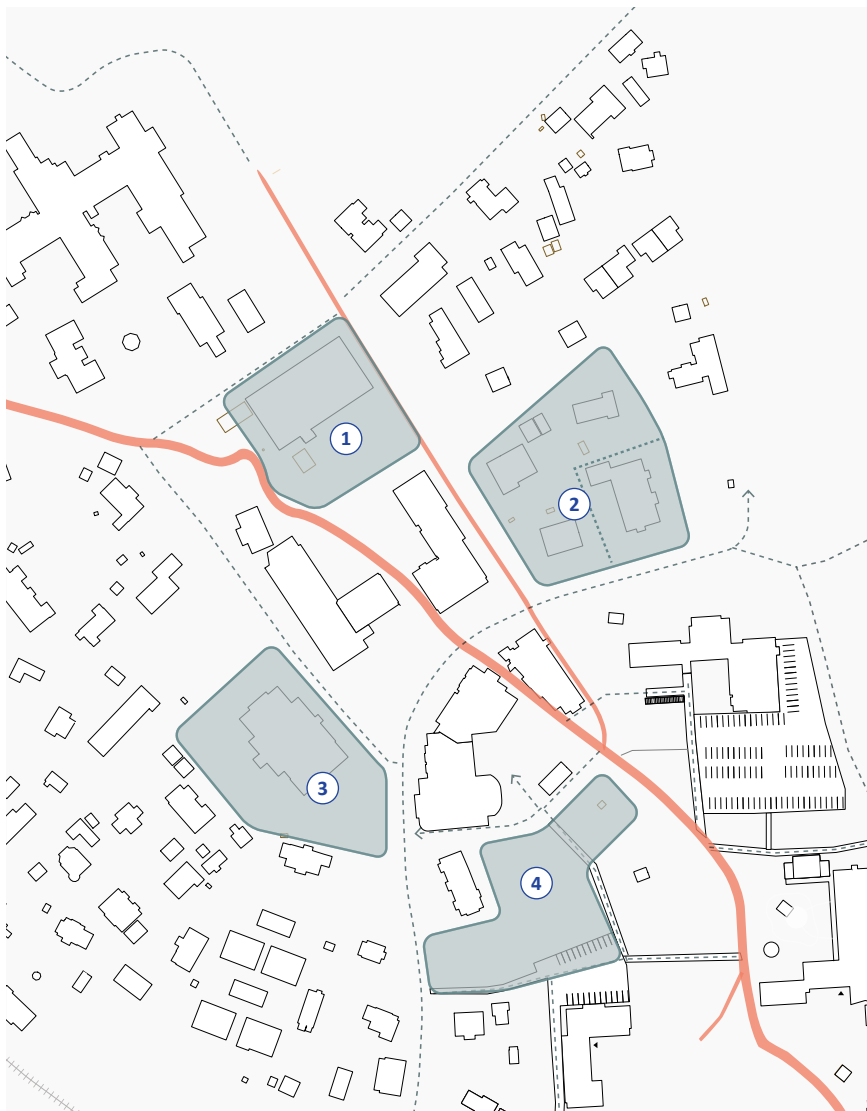
Skolen kan benyttes som samlingspunkt for hele Skotterud. På Ny-Krohnborg skole har man utover fasiliteter tilknyttet skolen også etablert et bydelssenter med et bredt tilbud av kultur og idrettsaktiviteter som holder åpent etter skoletid

Tilrettelegge for klimavennlig og stedstilpasset fortetting

Fremtidig fortetting på Skotterud bør bygge på klimavennlige prinsipper og sikre at et mangfold av mennesker i ulike livssituasjoner kan bosette seg i sentrum.

Fortettingen av sentrum bør ta hensyn til de eksisterende kvaliteter og stedsidentitet på Skotterud ved å reflektere eksisterende trehusbebyggelse i 2-3 etasjer med skråtak. Ny bebyggelse i sentrum bør utformes slik at de fremmer aktivitet på plasser og skaper en aktiv kant mot gater med bymessige funksjoner.

Transformasjon av eksisterende bygg til nye funksjoner bør overveies for å redusere behovet for nybygg.

①

Fortetting av Europris tomten

- Mulighet for å bygge sentrum-snært
- Skape en tydeligere kvartalstruktur
- Skape mer inviterende fasader ut mot gate og plass

②

Den gamle apotekertomten

- Se de 3-4 tomtene i sammenheng for å kartlegge mulighetene for større grep enten som nybygg, transformasjon eller infill.
- Ny bebyggelse som danner kant ut mot veier og skaper tydeligere by- og gaterom
- Aktiv førsteetasje på hjørnet av Syverbakken og Boligveien

③

Extratomten vil kunne fortettes i fremtiden

Mulighet for å fortette tomten og skape aktiv førsteetasje ut mot Syverbakken og Emmas plass. Matbutikk vil kunne integreres i bebyggelsen.

④

Den gamle barnehagetomten

Fortetting av den gamle barnehagetomten beskrives på neste side.

Bruk av tre i bygg og fasader reduserer klimagassutslipp både i produksjonsfasen og etter at bygget står ferdig. Trebygg har lang levetid og fungerer som karbonlagre. Et 100 kvm bolighus med trevirke fra gran vil kunne lagre 16 tonn CO₂ i løpet av sin levetid.

ANBEFALINGER VED FORTETTING I SENTRUM

Private soner, fellesskaper og en del av sentrum

Legge til rette for både private oppholdsrom og ulike deleløsninger og sosiale fellesskap.

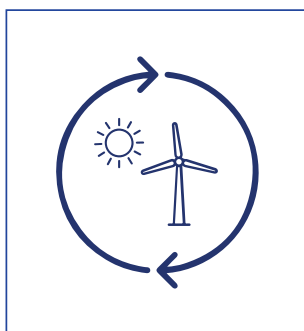

Ny bebyggelse skal forholde seg til uterommet og ha en tydelig definert kantsone.

Det er viktig at fasader og førsteetasjer som vender ut mot gater og uterom er inviterende og aktive.

Bærekraftige materialer og forbruk

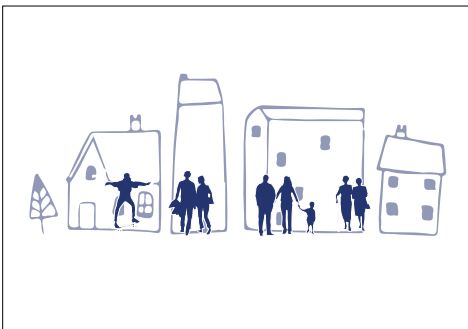

Fokuserer på kompakt bebyggelse, materialer og løsninger som sikrer minst mulig utslipp og inngrep i naturen. Muliggjøre gjenbruk av eksisterende bygg og materialer, samt ha fokus på å redusere energibruk.

Sikre at nye bebyggelse spiller sammen med eksisterende bebyggelse og bidrar til å skape en tydelig og gjenkjennelig stedsidentitet.

Bygge for mangfold

Etablere større variasjon i det lokale boligtilbudet slik at mennesker i alle livssituasjoner og livsfaser kan bosette seg i sentrum.

Parkering

Sentrumsnære boliger reduserer behovet for bilkjøring ved å sikre nærhet til tilbud. Ny bebyggelse kan støtte opp om bærekraftig mobilitet med en parkeringsnorm på 1 parkeringsplass per boligenhet.

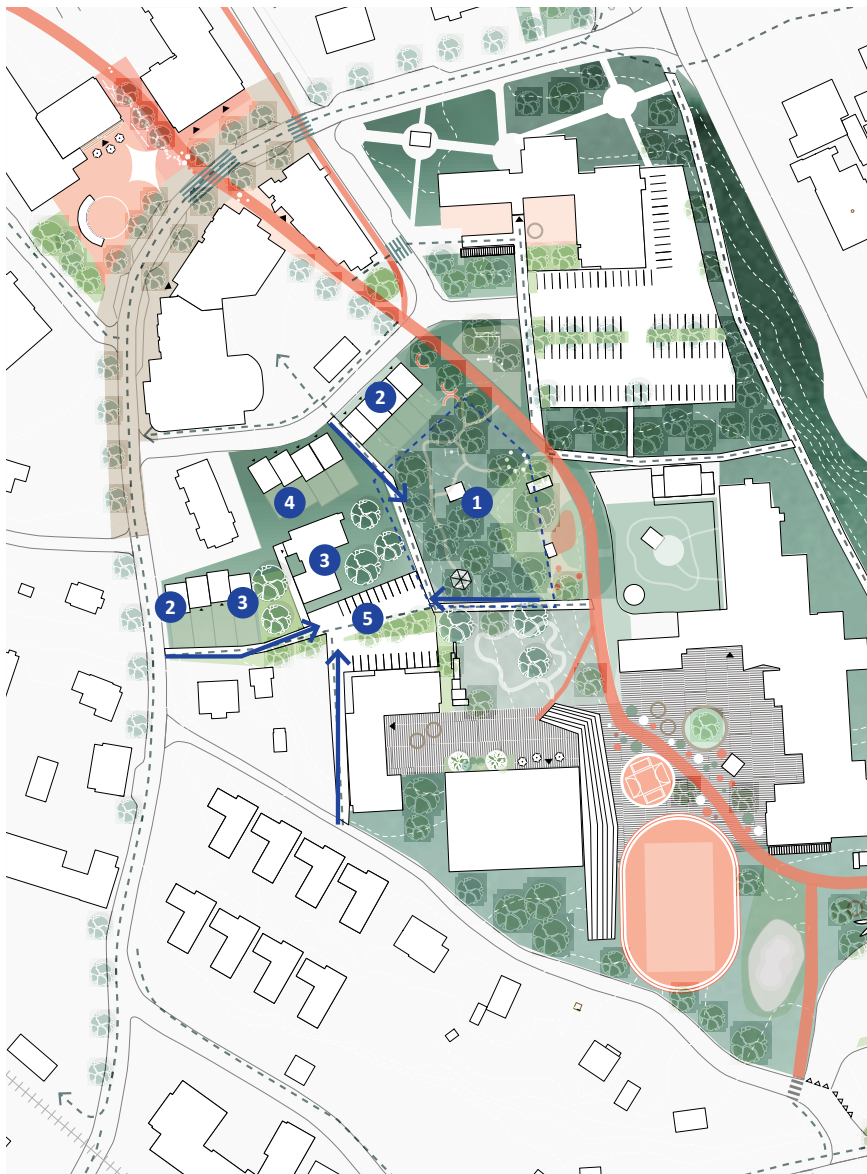
FORTETTING MED KVALITET

Barnehagetomten

Barnehagetomten er et opplagt sted å starte en fortetting av sentrum. Kommunen eier grunnen og kan gjennom utvikling av eiendommen gå foran som et godt eksempel.

Fortetting og utvikling av tomten kan være en viktig brikke i å bedre tilrettelegge for at mennesker i ulik alder og livssituasjon skal kunne bosette seg i sentrum. Dette gjelder særlig unge og enslige. Noen av rekkehusene som legges frem i forslaget kan dermed erstattes med flere leiligheter i forskjellig størrelse og pris for å gjøre sentrum tilgjengelig for flere.

Barnehagetomtens sentrale plassering og nærhet til handel, kollektivt, Emmas plass og rekreasjonsareal vil bidra til å redusere behovet for bilkjøring. Det foreslås derfor at man ser på mulighetene for å stille strengere krav til antall parkeringsplasser per boenhet, og ideelt sett et krav om en parkeringsnorm på maks. 1 plass per bolig.

Anbefalinger ved fortetting av den gamle barnehagetomten

- 1 Bevare barnehagens eksisterende lekeplass og gjøre den til del av Skotterudparken (det grønne hjertet)
 - 2 Danne gode og tydelige kantsoner ut mot vei
 - 3 Etablere semiprivate uteområder og fellesareal
 - 4 Etablere private uteområder
 - 5 Felles parkeringsløsning med 1 parkeringsplass per boenhet
- Koblinger til det omkringliggende

SCENARIER FOR UTVIKLING AV BARNEHAGETOMTEN

Scenario 1

- 17 rekkehus i 2-3 etasjer med egen hage og fellesareal med et grunnareal (fotavtrykk) på 70 m².

Scenario 2

- Det gamle barnehagebygget bevares og omdannes til enten 4 leiligheter eller til lokaler med fellesfunksjoner for innbyggerne.
- 12 rekkehus i 2-3 etasjer med egen hage og fellesareal.

Scenario 3 (tett)

- Bebyggelse i 2 etasjer = 18 leiligheter, semioffentlig kant og fellesareal.
- 8 rekkehus i 2-3 etasjer med egen hage og fellesareal.

En frittliggende enetasjes enebolig kreve dobbelt så mye energi per kvadratmeter til oppvarming, sammenlignet med en blokkleilighet.

Hanssen et al (2015)

Trekke det grønne og naturen inn i sentrum

Grøntarealene i Skotterud består primært av grønne relativt artsfattige gressplener, samt enkelttrær og busker opparbeidet langs bilveier og Emmas plass. Området rundt Eidskog ungdomsskole og den gamle barnehagen utgjør i dag det største sammenhengende grøntarealet i sentrum. Grøntarealet har potensiale for å bli en grønn og inviterende oase i sentrum ved å introdusere flere aktiviteter og arter. Videre eksisterer det mulighet for å trekke naturen mer inn i sentrum, ved å etablere et helhetlig nettverk av grøntstrukturer og grønne oppholdsrom. Grøntstrukturer vil kunne bidra til å øke opplevelseskvaliteten ved å gjøre det hyggeligere å oppholde seg og bevege seg gjennom sentrum, samtidig som de kan bidra til å fremme biologisk mangfold.

Ved å introdusere et helhetlig grønt nettverk bestående en kombinasjon av grønne korridorer og grøntareal med variasjon i størrelse, utforming og beplantning kan viktige lokale arter styrkes. På Skotterud er

det blant annet oppdaget to rødliste arter – sommerfuglen Heroringvinge og gulspurven. Ny beplantning i sentrum bør ta utgangspunkt i lokale arter og naturlige økosystem. Heroringvinge trives f.eks godt på gress enger med blomster, mens Gulspurven liker seg i busker og kratt. Biologisk mangfold og lokale arter kan i seg selv være en opplevelseskvalitet og være del av oppbyggingen av en tydelig stedsidentitet.

Asfalterte områder og grå areal i sentrum kan få et grønnere uttrykk ved å introdusere mer beplantning langs fasader, gater og på torg. Parkeringsareal og veier kan fremstå grønnere og man kan skape beskyttelse for luftforurensning ved å etablere skjermende vegetasjonsbelter som skiller menneskelig aktivitet og biltrafikk. Sammen med økt beplantning generelt, vil introduksjonen av flere permeable overflater i forbindelse med plasser og parkeringsareal kunne bidra til å redusere risikoen for oversvømmelser og overflatevann som resultat av klimaendringer.

- Hovedforbindelse**
 Forbindelse for fotgjengere og syklister som skaper sammenheng gjennom sentrum.

- Grøn forbindelse**
 Forbindelser med gate-trær som kobler Skotterud sentrum sammen med omkringliggende naturområder.

- Urban aktivitetskog**

- Nye grøntstrukturer**
 Områder hvor naturen kan få mer plass ved å introdusere flere grøntstrukturer og mer artsvariasjon

- Omkringliggende grønne områder

- Eksisterende gressplen

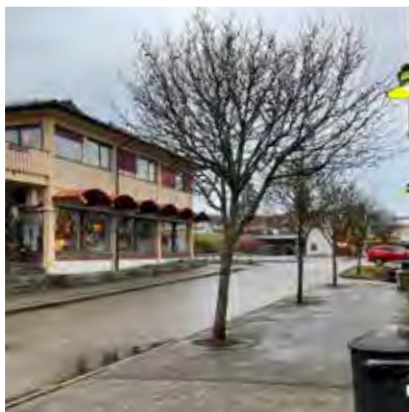
Nåletrær og blandet vegetasjon opptar større mengder CO₂, enn for eksempel løvtrær. Grønne vegger på bygg absorberer både lyd, CO₂ og kan virke energibesparende

FRA GRÅTT TIL GRØNT

Nye grønne møtesteder

① Emmas plass

Naturen kan trekkes inn på plassen ved å etablere flere plantebed, grønne fasader og sikre at plassen får et mer grønt uttrykk.

Hjørnet av Skjørbergs veg og Syversbakken i dag.

Redusere de negative effektene av klimaendringer ved å opparbeide integrerte løsninger med fokus på natur, liv og fellesskap.

② Kollektivholdeplasser

Ved kollektivholdeplasser er det mulig å erstatte gjerder med hekk og skape mer spennende sanselige opplevelser ved å introdusere mer variert beplantning.

Bussholdeplass på Skotterud i dag.

Mer inviterende holdeplasser som beskytter for regn og vind, tilbyr sykkelparkering og er trivelige kan være viktig for å oppmuntre flere til å reise grønt fra dør til dør.

③ Aktivitetsskogen

Det er viktig å bevare og styrke de eksisterende grøntstrukturer i sentrum. For eksempel bør man bevare trærne ved den gamle barnehagen. Trærne kan danne rammene for og integreres i en ny aktivitetsskog, som også har referanser til Skotteruds kulturhistorie som skogbruks kommune.

Inngangen til grøntarealet mellom Eidskog ungdomsskole og den gamle barnehagen i dag.

Fjerning av parkeringsarealet kan gi plass til et utvidet grøntareal hvor naturen og trærne danner rammer for ulike aktiviteter.

ANBEFALINGER FOR Å BRINGE DET GRØNNE MER INN I SENTRUM

Styrke arts mangfold gjennom mer variert beplantning

Heroringvinge er en rødlistet sommerfugl som er oppdaget i sentrum av Skotterud. Sommerfuglen trives best på frodige gressplener og i skoglysninger og der det finnes nektarrike blomster. Ved å tilrettelegge for Heroringvingen kan man styrke opplevelseskvalitet og biologisk mangfold på Skotterud.

Gulspurven er rødlistet i Norge. Den er veldig lett å gjenkjenne, og bygger helst redet i busker hvor den er godt skjult. Ved å gjøre plass til flere busker, tiltrekker vi kanskje flere gulspurv, som skaper koselig fuglekviser og mer lokalt naturmangfold.

«Vild med vilje» (vildmedvilje.dk) er et godt eksempel på hvordan små areal i byen kan blir mer artsrike. Dersom man setter opp små infotavler kan man også gi folk mulighet til å lære noe om det lokale naturmangfoldet på Skotterud og lage spennende naturstier folk kan følge i sentrum.

Styrke og etablere grønne forbindelser

Sikre grønne korridorer og passasjer for både mennesker og dyr. Styrke tilgjengeligheten og attraktiviteten til sentrumsnære grøntområder for alle aldersgrupper.

Å skape gode forbindelser til naturområdene utenfor sentrum kan være viktig for å opprettholde viktige trekkruiter og styrke lokalt arts mangfold.

Bevare og videreutvikle eksisterende naturkvaliteter

Forene det urbane og det landlige gjennom fokus på kvalitet og opplevelser. Nye grøntstrukturer bør ta utgangspunkt i lokale arter og økosystem.

Bevar eksisterende kvaliteter. Gamle trær som Furu og Bjørk er dessuten tretyper som er gode til å ta opp og lagre CO₂.

Et nettverk av aktiviteter og møteplasser

Skotterud sentrum skal kunne tilby et mangfold av aktiviteter som appellerer til ulike bruker- og aldersgrupper, og som tilrettelegger for møter mellom mennesker. Det finnes allerede en rekke gode tilbud på Skotterud som kan styrkes og videreutvikles, men det er også mulighet for å etablere sosiale treffpunkt og aktiviteter - særlig for ungdom og eldre.

Forslagene til nye aktiviteter er hentet fra den sosiokulturelle analysen og medvirkningsprosessen.

LIV GENERERER LIV

For å fremme byliv og møter mellom mennesker av ulik bakgrunn bør det etableres et helhetlig uteromsnettverk. Dette nettverket bør bestå av et mangfold uterom av ulik størrelse og funksjon, koblet sammen via trygge og attraktive forbindelser for myke trafikanter. Vi foreslår at man styrker Emmas plass og grøntarealet ved den gamle barnehagen som de viktigste og mest sentrale uterommene i sentrum. Begge områder får et løft ved å introdusere nye aktiviteter og funksjoner. For å skape liv og muligheter for opphold også i resten av sentrum, foreslår vi at det i tillegg etableres flere mindre oppholdsrom.

For å skape synergi mellom ulike aktiviteter bør man tenke igjennom hvordan disse bør plasseres i forhold til hverandre for å fremme liv og møter mellom ulike brukergrupper. Dette gjelder både med tanke på aktiviteter i uterommene og plasseringen av innendørs lavterskeltilbud. BUA er f.eks. i dag et populært tilbud i sentrum, men tilbudets plassering kunne vært mer synlig. Ved å flytte tilbudet til kulturskolen kan man skape sterkere kobling til nye aktiviteter i grøntarealet og

ungdommene som har en naturlig tilknytning til området. Utendørsaktiviteter og møblering plasseres slik at man utnytter terrenget på best mulig måte.

Det finnes flere benker i sentrum i dag, men deres plassering inviterer ikke alltid til opphold (se side 23). Uformelle sitteplasser og hvilebenker skal sikres langs veier og gater, i grønne omgivelser og i forbindelse med aktiviteter. Det skal være mulig å finne et sted å sitte både i solen og i skygge. Noen av sitteplassene kan også bygges til med tak for å skape beskyttelse fra regn og vind. Sitteplassene kan gjøre det mulig for flere generasjoner og bruke samme areal - eksempelvis foreldre/eldre kan ha hyggelige steder å sitte mens barna leker.

Etableringen av Vestre Møbler på Magnor kan gi en mulighet for å inngå samarbeid om utstilling og møblering av uterom ved bruk av selskapets produkter.

- 1 Aktiviteter og opphold for eldre
- 2 Opphold
- 3 Ny plass og opphold
- 4 Lekeplass i sentrum
- 5 Emmas plass til hverdag og fest (beskrives på side 72)
- 6 Utendørs trening og parkour
- 7 Aktivitetsskogen for aktivitet for alle (beskrives på side 76)
- 8 En pumtrack bane utnytter terrenget ved kulturskolen
- 9 Trampoliner og opphold ved Kulturskolen
- 10 Ny plassering for BUA
- 11 Sosial oppholdsplass for ungdomsskolen
- 12 Amfi og oppholdstrapper
- 13 Multisportsbane
- 14 Skating kombinert med vannoppsamling

Sosiale nettverk
bidrar til å fremme økt
tilhørighet, livskvalitet
og trivsel. Kompakte og
mangfoldige byer bidrar til å
fremme flere møter mel-
lom mennesker av ulike
alder og bakgrunn.

Emma's plass hverdag og fest: scene, opphold, mer grønt, åpne opp fasader, uteservering.

Oppholdsplass i passasjen ved biblioteket.

Skjørbergs veg lukkes av for biltrafikk og gir plass til lek, aktivitet og opphold.

Naturlekeplass - Den eksisterende lekeplassen til barnehagen utvides- flere aktiviteter for barn i alderen 5-13 år.

En kombinasjon av lek og natur

Trening og parkour: flytte de nye treningsfasilitetene tettere på sentrum og kombinere det med parkour.

Sports- og oppholdsplass og ny multisportsbane med amfitrapp.

Skating og vannoppsamling.

Oppholdsplasser: langs med hovedstinetet skal det være mulighet for valg mellom sol og skygge, i forbindelse med grønt.

Sosial oppholdsplass på ungdomsskolen.

En pumptrackbane er et ønske fra flere unge og egner seg godt til terrenget ved kulturskolen.

Fjerne noe gateparkering og gi plass til grønt og opphold

Det er viktig med god belysning for å sikre trygge muligheter for aktivitet og opphold.

Emma's plass - Skotteruds urbane hjerte

Emmas plass skal være stedet der folk fra fjernt og nært møtes. Plassen utgjør selve hjertet i Skotterud og det er her man spontant treffer venner og bekjente på tur i sentrum, eller man samles til ulike arrangement som 17.mai, julegrantenning, festivaler og markedsdager. Plassen skal invitere til opphold og fellesskap ved å introdusere nye aktiviteter, mer grønt og flere hyggelige sitteplasser.

Skjørbergs veg stenges for biltrafikk for å gi plass til utendørs lek, grønt og en ny bilfri forbindelse for syklister og fotgjengere. På hjørnet mellom Syversbakken og Skjørbergs veg ligger Bruktikken og Snackbar'n med gode sørvestvendte solforhold. For å åpne fasadene mer opp mot plassen og bedre utnytte de gode solforholdene, utvikles førsteetasjen ut mot Emma's plass med en trapp som både utjevner nivåforskjellene og skaper nye muligheter for opphold og kontakt til torget. På selve plassen anlegges det en scene som vil være synlig både fra trappene ved Snackbar'n og amfi, og som vil kunne brukes både i forbindelse med arrangement og som oppholdsrom i hverdagen.

utsmykkes med klatreplanter, plantekasser eller lokal kunst. Dette vil gi flere sanselige inntrykk av plassen som helhet, og bidra til å gi inntrykk av et grønt og bærekraftig sentrum.

Ny belysning vil kunne bidra til å skape en hyggelig atmosfære selv i de mørke månedene. De rammer plassen inn og gjør det enklere for syklister og gående og orientere seg i rommet.

Med ny sammenhengende belegning som forbinder Emmas plass, Skjørbergs veg og Syversbakken kan man visuelt og fysisk synliggjøre sentrumskjernen bedre. I tillegg vil en sammenhengende belegning gjøre bilister oppmerksomme på at myke trafikanter har førsteprioritet.

Enkelte gateparkeringsplasser fjernes for å gi plass til flere grønne strukturer og oppholdsrom, f.eks. utenfor banken, som får en ny og utvidet plass.

De lukkede fasadene langs Emmas plass kan

Klatreplanter langs fasadene på Emmas plass kan skape inntrykk at et urbant og grønt torg.

Ny belegning på Emmas plass vil kunne skape inntrykk av et større sammenhengende torg. I tillegg vil ny belegning kunne binde begge sider av Syversbakken og Skjørbergs veg visuelt og fysisk sammen, samt synliggjøre at myke trafikanter har førsteprioritet.

Den urbane lekeplassen kan gi identitet til Emma's plass gjennom utforming, materialvalg og atmosfære. Utendørsaktiviteter som husker, balansebaner og trampoliner kan brukes av alle, men tilfører særlig aktivitet for barn og barnefamilier.

Det oppføres en utendørsscene i tre som gir mulighet for å avholde ulike kulturelle og sosiale arrangement. Scenen kan utenom arrangement også tilby et nytt oppholdsrom under tak, eller utsmykkes med vann og lys som gir rommet et mer urbant preg.

For å myke opp amfiet etableres det en grønn vegg på baksiden av amfiet med spiselige planter og urter. Man kan også inkludere mer grønt i selve amfiet ved å skape grønne små bed på de ulike trinn og skape mykere sitteplasser ved å dekke deler av amfiet i tre.

Ved å åpne opp fasaden ved Snackbar'n og Bruktikken kan det skapes gode muligheter for uteservering.

Lukkede fasader kan gjøres mer inviterende og sanselige gjennom beplantning og kunstnerisk utsmykning, som kan være synlig både på dagen og kvelden.

Langs butikkfasadene i Syversbakken og Skjørbergs veg skapes det mer inviterende oppholdsrom ved bruk av nye grøntstrukturer og sitteplasser. Disse rammer inn plassen og gir den et mer urbant uttrykk.

Bruk av tre i utformingen av plassen kan gi assosiasjoner til skogbruksindustrien i Eidskog og være identitetsskapende element. Tre bidrar også til å gi plassen et mer varmt og inviterende uttrykk.

Grønn vegg

"Vilt" plantebed

Trappeamfi med
grønn vegg og halvtak

Emma's Plass

Sykkelparkering

Syversbakken

Kiwi

Grønne plantebedd
langs butikk

Butikk

Sykkelparkering

Ove

Benk med grønt bedd

Utendørs servering og oppholds
kant

Utendørs scene

Platform

Trampoline

Opphold

Opphold

Klatresteppe

Sykkelparkering

Banken

rgangssone for
myk trafikk

Grønne plantebedd med benk som
sittekant

Emmas Plass

1:200

Aktivitetsskogen - der mennesker og natur møtes

Ved å fjerne og flytte det midlertidige parkeringsarealet ved inngangen til grøntarealet ved barnehagen, vil man kunne skape et større og mer innholdsrikt grøntareal i sentrum. Beplantning i ytterkanten av grøntarealet kan gi inntrykk av at man går inn i en urban skog, samtidig som det vil kunne skape en trygg og naturlig vegg mot biltrafikk på Rådhusvegen. Grøntarealet har i dag flere aktiviteter for de aller minste, men ved å åpne arealet mellom den gamle barnehagen og gangstien opp, kan det gis plass til flere aktiviteter for alle aldersgrupper. I den nye aktivitetsskogen skapes mulighet for å interagere med naturen, og aktivitetene utformes i naturlige og bærekraftige materialer. Området kombinerer fysisk aktivitet med gode og trygge sitteplasser, slik at man tilrettelegger for ulike aktiviteter i samme rom. Klatrenett og hinderløyper

som utnytter terrenget inviterer brukerne til å bevege seg rundt og trene balanse og motorikk. Tettere mot stien plasseres fellesaktiviteter som bål plass og sitteplasser som kan utnyttes som utendørs klasserom og læringsarena for skolen og barnehagen, samt møteplass for resten av lokalsamfunnet. I dette området flater terrenget mer ut, og derfor kan området også benyttes som plen til ballspill, og trampoline i kombinasjon med de eksisterende husker.

I skjæringspunktet mellom stiene skapes det et naturlig oppholdsrom av mer urban karakter. Her plasseres tuftepark og parkour på et mer fast dekke, og omkranset av vegetasjon som tiltrekker dyreliv og skaper skjerming fra parkeringsplassen. Området kan også benyttes som oppholdssted for forbipasserende.

Illustrasjon sett fra
Rådhusvegen

Klatrenett i skogen.

Hengekøyer tilbyr alternative oppholdsmuligheter.

En åpen og innbydende trehytte gir le for vær og vind, samtidig som den kan være et samlingspunkt for opplysning og læring.

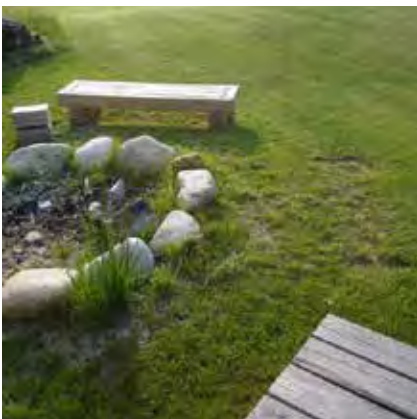
Utendørs trening og parkour for folk i alle aldre.

Lekeaktiviteter i den nye aktivitetsskogen på et mer naturlig underlag, som forbedrer barns balanse og motorikk.

Bærbusker gir føde for fugleliv og insekter.

Bål plass.

Oppholdsrum rundt om utendørs treningssted.

Bepantning i forskjellige høyder danner naturlige avgrensninger og barrierer for området.

Klatrenett

Armgang

Hytte

Hoppestepps ned
bakken

Naturtrinn
ned bakken

Huske

Huske

Plen

Bål plass

Grus

Trehytte

Hytte med sandkasse

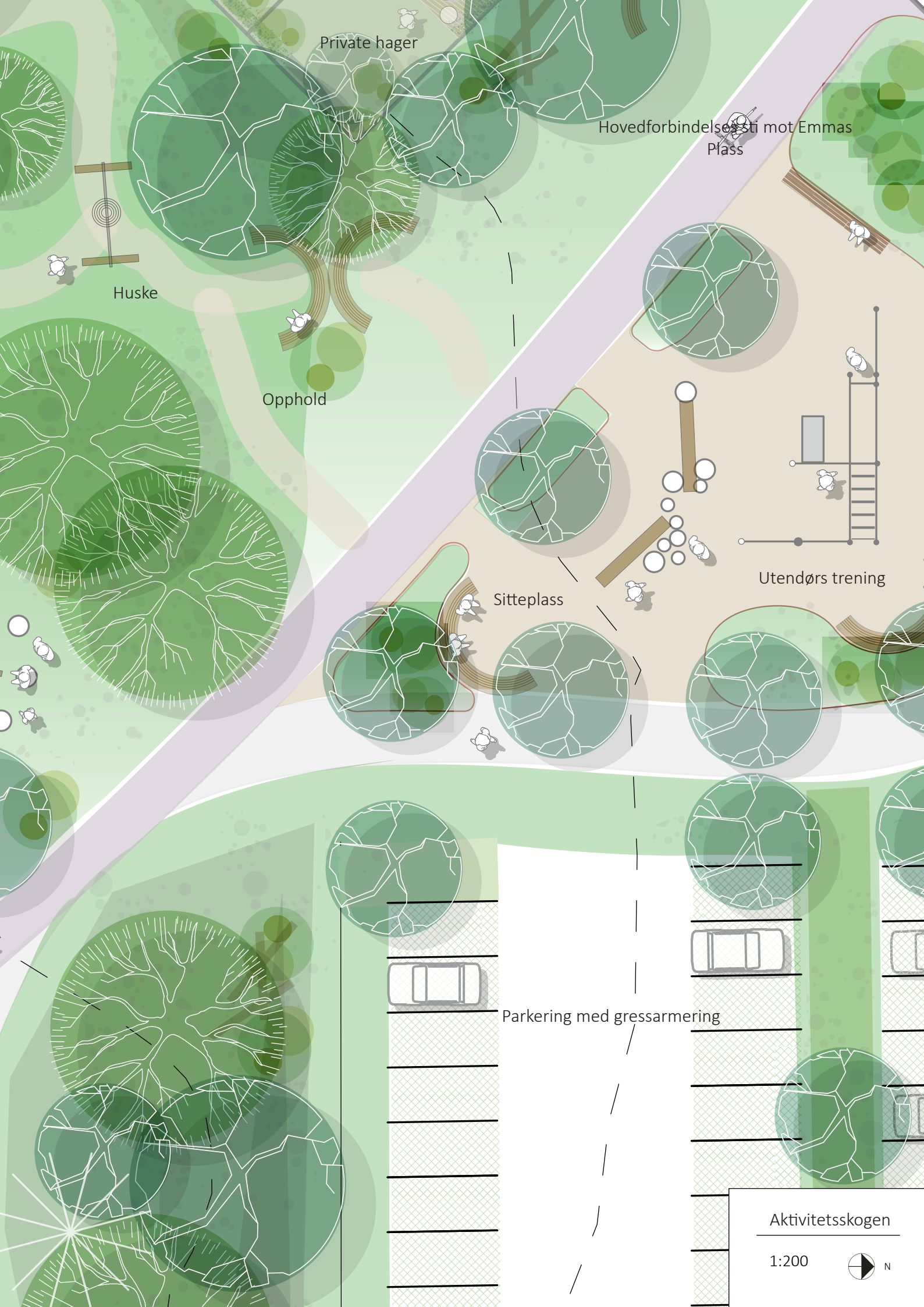
Stiforbindelse mot
Ungdomsskolen

Trampoliner

Bærbusker

Bærbusker

Nye barnehage

Private hager

Hovedforbindelsessti mot Emmas Plass

Huske

Opphold

Sitteplass

Utendørs trening

Parkering med gressarmering

Aktivitetsskogen

1:200

